

**Azərbaycanda
dindar
kəsim
niyə
8 faizdir?**

yazısı səh.5-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 4 sentyabr 2019-cu il Çərşənbə № 182 (7352) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Hökumət subsidiyalara nəzarəti gücləndirdi: yalnız 25 faiz nağdlaşdırma olacaq

Bu mexanizm kəndlərə qayıdışın yeni dalğasını başlada bilər

yazısı səh.14-də

Müxalifətin sağalmaz "xəstəliyi" - paramparça...

yazısı səh.5-də

"Bu məscid tikilsə, azan səsi erməni kəndlərinə yayılır" - Gədəbəydən müraciət

yazısı səh.6-də

Xəzərdə artan barıt qoxusu - İran və Rusiya güc göstərir

yazısı səh.8-də

Yeni gürcü-rus müharibəsi təhlükəsi - ABŞ qoşunları köməyə gələcək...

yazısı səh.9-də

Rəsmi qəzetlərin ləğvi və başsağlığı polemikası qızışdı

yazısı səh.10-də

Bakıda kazinoların açılması müzakirələri

yazısı səh.11-də

Ölkədə "itkin gəlinlər" dalğası yenidən başladı

yazısı səh.12-də

Xaricə nə satırıq?

yazısı səh.11-də

Neft Emalı Zavodunun modernizasiyası 4 il uzadıldı

yazısı səh.11-də

Bakıda "gecə kəpənlərinə" qarşı əməliyyata ilginç reaksiyalar

yazısı səh.13-də

ERMƏNİSTAN QARIŞIR - KÖÇƏRYANIN TƏRƏFDARLARI İRƏVAN KÜÇƏLƏRİNƏ ÇIXDI

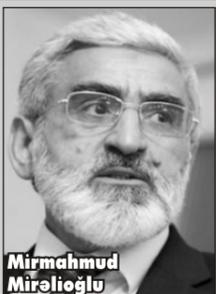
Moskvadan gələn yubiley təbrikinin ardınca Qarabağ klanı hərəkətə keçdi: erməni mediası Rusiya prezidentinin Köçəryanla həbsxanada görüşə biləcəyini yazdı; **Tofiq Zülfüqarov**: "Paşinyan başa düşüb ki, Rusiya onu qəbul etməyəcək"

yazısı səh.4-də

YAP nazirləri hesabat üçün qərargaha yığır

Hakim partiyanın İcra Katibliyi nazirlərin və komitə sədrlərinin ənənəvi mətbuat konfranslarının bərpasına niyə indi qərar verdi? yazısı səh.3-də

Mirzə Mahmud Mirəlioğlu

KXCP-də sədrlik uğrunda savaş başlayıb

yazısı səh.7-də

Eldar Əzizov Bakını hansı fəvqəladə vəziyyətə hazırlayır - təfərrüat

yazısı səh.3-də

Milli komandanın payız sınağı və ya "Tutar qatıq, tutmaz ayran" məsəli...

yazısı səh.15-də

Bakıda Albert Aqarunova heykəl qoyulub

Bakının Nərimanov rayonunda Azərbaycan Milli Qəhrəmanı Albert Aqarunova heykəl qoyulub. Məlumatla görə, rayonda A.Aqarunovun adına küçə də verilib. Qeyd edək ki, Albert Aqarunov Aqarunov 1969-cü il aprelin 25-də Bakının Əmircan qəsəbəsində yəhudi ailəsində anadan olub. 8 may 1992-cü ildə Şuşa uğrunda gedən döyüşlərdə şəhid olub.

Xatırladaq ki, Milli Qəhrəmanın adına doğulduğu Əmircan qəsəbəsində məktəb və küçə var.

Bu il şəhidin 50 illik yubileyidir (Report).

Azərbaycanda yeni meşələr salınacaq

Yaxın vaxtlarda Azərbaycanda sənaye əhəmiyyətli meşələrin salınması planlaşdırılır. Bu məqsədlə tez böyüyən ağac cinslərindən istifadə olunacaq ki, həmin ağaclar kəsilib ağac emalı sənayesinin inkişafında davamlı olaraq istifadə olunsun.

Bunu Meşələrin İnkişafı Departamentinin direktoru Ağaqaşdaş Qaraşov bildirib.

A.Qaraşov deyib ki, meşə təsərrüfatından sənaye məqsədləri ilə istifadə üçün yaxın perspektivdə bu sahədə geniş işlərin görülməsi nəzərdə tutulub:

"Fiziki və hüquqi şəxslərə, iş adamlarına tövsiyə edirik ki, özlərinə məxsus torpaq sahələrində bu tip ağac cinslərini yetişdirdinsinlər. Bu işdə biz Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi olaraq bütün müdaxilələrə açıq. Öz tövsiyələrimizi verə və ağac cinslərinin seçilməsində kömək edə bilərik. Eyni zamanda meşə fondunun açıq sahələri də bu məqsədlə sahibkarlara icarəyə verilə bilər".

Bu gün də hava yağmurlu olacaq

Bu günə ölkə ərazisində gözlənilən hava şəraiti ilə bağlı məlumat açıqlanıb. Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Milli Hidrometeorologiya Departamentindən verilən məlumata görə, Bakıda və Abşeron yarımadasında havanın dəyişkən buludlu olacağı, ararib tutulacağı, əsasən yağmursuz keçəcəyi gözlənilir. Lakin səhər yarımadasının bəzi yerlərində qısamüddətli yağış yağacağı ehtimalı var.

Şimal-qərb küləyi gündüz cənub-şərq küləyi ilə əvəz olunacaq.

Havanın temperaturu Abşeron yarımadasında gecə 16-20, gündüz 25-28, Bakıda gecə 17-19, gündüz 26-28 dərəcə isti təşkil edəcək.

Atmosfer təzyiqi normadan aşağı 757 mm civə sütunu, nisbi rütubət gecə 75-85, gündüz 50-60 faiz olacaq.

Bakıda "dilənçi" narkotik satan çıxdı

Xətai Rayon Polis İdarəsi və 37-ci Polis Şöbəsi əməkdaşlarının keçirdikləri əməliyyat nəticəsində narkotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsi və alqı-satqısı ilə məşğul olan paytaxt sakini Xəyal Hacıyev saxlanılıb.

Daxili İşlər Nazirliyi Mətbuat Xidmətindən verilən məlumata görə, onun üzərindən şəxsi axtarış aparılan zaman külli miqdarda təmiz çəki 2,188 qram güclü təsiredici xassəyə malik heroin aşkar olunaraq götürülüb.

Saxlanılan şəxs ifadəsində sağlam olmasına baxmayaraq, özünü fiziki imkanları məhdud olan şəxs kimi təqdim edərək paytaxt ərazisində dilənçiliklə məşğul olduğunu bildirib.

X.Hacıyev dilənçi görkəmi yaratmaqla diqqəti özündən yayındırmaq istədiyini və bu üsulla rahat şəkildə narkotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsi ilə məşğul olduğunu etiraf edib.

Saxlanılan şəxs dilənçiliklə əldə etdiyi pul vəsaitlərini də narkotik vasitə almağa xərclədiyini də qeyd edib.

Qəzet, jurnal və kitab əldə etməyin ən rahat yolu!
Siz sifariş edirsiniz, biz istədiyiniz ünvana çatdırırıq!

Xaricdə və Azərbaycanda nəşr olunan bütün qəzet və jurnallara abunə olmaq, həmçinin Rusiyada və Azərbaycanda nəşr olunan kitabları daha sərfəli qiymətə və daha qısa vaxt ərzində əldə etmək üçün sadəcə zəng etməyiniz kifayətdir.

Telefon: (012) 434 93 01

Nikolay Patruşev Ramil Usubovla məsləhətləşmələr üçün Bakıya gəlir

Rusiya Təhlükəsizlik Şurasının katibi Nikolay Patruşev sabah-sentyabrın 4-də təhlükəsizlik məsələlərinə dair Rusiya-Azərbaycan ikitərəfli məsləhətləşmələri aparmaq üçün Bakıya gəlir.

Virtualaz.org TASS-a istinadən xəbər verir ki, bu haqda Təhlükəsizlik Şurasının aparatı açıqlayıb.

"Sentyabrın 4-də Rusiya Təhlükəsizlik Şurasının katibi Nikolay Patruşev Azərbaycan Respublikasına səfər edəcək. Bakıda Patruşev Azərbaycanın Təhlükəsizlik Şurasının katibi Ramil Usubovla, habelə iki ölkənin bir sıra nazirliklərinin və dövlət strukturlarının nümayəndələri ilə təhlükəsizlik məsələlərinə dair Rusiya-Azərbaycan məsləhətləşmələri aparacaq", - rəsmi məlumatda deyilir.

Xatırladaq ki, Nikolay Patruşev ötən ay Yerevanda təhlükəsizliyə dair Rusiya-Ermənistan məşvərətində iştirak edib.

Azərbaycanın axtarısa verdiyi şəxs Fələstində saxlanıldı

Azərbaycanda axtarısa olan əcnəbi xaricdə tutulub. "Report"un xəbərinə görə, Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 318 (Azərbaycan Respublikasının dövlət sərhədini qanunsuz olaraq keçmə) və 320-ci (Rəsmi sənədləri, dövlət təftişlərini, möhürləri, ştampları, blankları saxtalaşdırma, qanunsuz hazırlama, satma və ya saxta sənədlərdən istifadə etmə) maddələri ilə "Interpol" xətti üzrə beynəlxalq axtarısa olan İsvetç vətəndaşı, 49 yaşlı Milhem Basem Fələstində saxlanılıb.

Onun Azərbaycana ekstradisiya olunacağı gözlənilir.

"TurAz Qartal - 2019" təlimləri: döyüş vertolyotları da qoşuldu

Azərbaycan və Türkiyə Hərbi Hava Qüvvələrinin "TurAz Qartal - 2019" birgə taktiki-uçuş təlimləri ötən gün də davam edib. Bu barədə Müdafiə Nazirliyinin mətbuat xidmətindən məlumat verilib.

Təlimlərdə aviasiya qüvvələrinə məxsus Mi-35, Mi-17, "Sikorski" UH-70, CH-47 "Çinok" və ATAK/AH-1W helikopterləri iştirak edir.

Şəfəq Ağacanın həbs müddəti uzadılıb

Narkotik vasitələrin satışında təqsirləndirilən "Bakupress" saytının rəhbəri Şəfəq Ağacanın barəsində həbs-qətimkan tədbirinin uzadılması ilə bağlı istintaq orqanının verdiyi vəsatətə baxılıb. Məhkəmə vəsatəti təmin edib və jurnalistin həbs müddəti 2 ay uzadılıb.

Xatırladaq ki, bu ilin may ayında paytaxtın Nərimanov rayonu ərazisində yerləşən 5 saylı Şəhər Klinik Xəstəxanasının qarşısında narkotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsi ilə məşğul olan şəxslərə qarşı əməliyyat keçirilib. Əməliyyat zamanı bir qadın 62 bükümdə ümumi çəkisi 311 qramdan artıq olan qurudulmuş marixuananı 100 ABŞ dolları və 1830 manata satarkən saxlanılıb.

Araşdırmalar zamanı saxlanılan qadının "Bakupress" saytının rəhbəri Şəfəq Ağacan (Şəfəq Ağacan qızı Ağabalayeva) olması müəyyən edilib.

Nəqliyyatda cibgirlik edən şəxs saxlanılıb

Polis əməkdaşlarının keçirdikləri əməliyyat tədbiri nəticəsində ictimai nəqliyyatda və insanların sıx olduğu yerlərdə oğurluq edən şəxs saxlanılıb.

DİN-in mətbuat xidmətindən Musavat.com-a verilən məlumata görə, Metropolitəndə Polis Şöbəsinə müraciət edən Bakı şəhər sakini H.Musayev "28 May" stansiyasında cibində olan 188 manat pulunun oğurlandığını bildirmişdir.

Müraciətlə əlaqədar dərhal müvafiq araşdırmalar aparılmış, qısa müddətdə bu cinayət əməlini törədən şəxs müəyyən edilmişdir.

"İsti izlər"lə keçirilmiş əməliyyat-axtarış tədbirləri nəticəsində oğurluq etməkdə şübhəli bilinən, əvvəllər də oğurluq və narkotiklərlə əlaqəli cinayətlərə görə məhkum olunmuş Xırdalan şəhər sakini Nazim Heydərov metronun "Koroğlu" stansiyasında polis əməkdaşları tərəfindən saxlanılmışdır.

Faktla bağlı araşdırma aparılır.

Azərbaycandan 30 min dollar çıxarmaq istədilər

Azərbaycan gömrükçüləri külli miqdarda xarici valyuta və zərgərlik məmulatının gömrük sərhədindən düzgün bəyan edilmədən keçirilməsi cəhdinin qarşısını alıblar.

Dövlət Gömrük Komitəsindən verilən məlumata görə, Enerji Resursları və Dəniz Nəqliyyatında Baş Gömrük İdarəsinin "Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanı" gömrük postunda Türkmənistan getmək istəyən bu ölkənin vətəndaşları saxlanılıb və hərəkətləri şübhə doğurduğu üçün onlarla fərdi şəkildə sorğu-sual aparılıb.

Nəticədə həmin vətəndaşların birindən 30 min ABŞ dolları, digərindən isə ümumi çəkisi 288,38 qram təşkil edən qızıl-zinət əşyaları aşkar edilib.

Ukrayna Ali Radası deputat toxunulmazlığını ləğv etdi

Ukrayna Ali Radası ötəngün keçirilən iclasında deputat toxunulmazlığının ləğv olunması barədə qanun layihəsini qəbul edib.

Virtualaz.org yerli KİV-ə istinadən bildirir ki, qanun layihəsinin lehinə 373 deputat səs verib.

Qanun deputatların Ali Radanın razılığı olmadan cinayət məsuliyyətinə cəlb olunmasını, saxlanmasını, yaxud həbs edilməsini qadağan edən müddəaların konstitusiyadan çıxarılmasını nəzərdə tutur. Bununla yanaşı, deputatlar əvvəlki kimi səsvərmənin nəticələrinə, təhqir və böhtan istisna olmaqla, parlamentdə səsləndirdikləri fikirlərə görə hüquqi məsuliyyət daşımayacaqlar.

Xatırladaq ki, sənədi Ukrayna prezidenti imzalamalıdır.

Onu da qeyd edək ki, qanun 2020-ci il yanvarın 1-dən qüvvəyə minəcək.

Sumqayıtda piyadanı vurub qaçan sürücü tutuldu

Sumqayıt şəhərinin polis və prokurorluq əməkdaşları tərəfindən həyata keçirilmiş təxirəsalınmaz istintaq və əməliyyat-axtarış tədbirləri nəticəsində rayon ərazisində ölümlə nəticələnən yol-nəqliyyat hadisəsi törədərək hadisə yerindən qaçmış sürücü tutularaq istintaqa cəlb edilib.

Modern.az xəbər verir ki, avqustun 31-də, saat 22 radələrində Sumqayıt şəhəri, Sahil küçəsində "Mercedes" markalı 90-LE-014 dövlət qeydiyyat nişanlı avtomobili idarə edən naməlum şəxs tərəfindən piyada Mənsüm Əliyevanın vurulması nəticəsində sonuncunun aldığı xəsarətlərdən Sumqayıt Şəhər Təcili Tibbi Yardım Xəstəxanasında vəfat etməsi və sürücünün hadisə yerindən qaçması faktına görə Sumqayıt Şəhər Polis İdarəsinin İstintaq Şöbəsinə Cinayət Məcəlləsinin 263.2 (yol hərəkəti və nəqliyyat vasitələrinin istisman qaydalarından pozma, ehtiyatsızlıqdan zərərçəkmiş şəxsin ölümünə səbəb olduqda) və 264-cü (yol-nəqliyyat hadisəsi yerindən qaçma) maddələri ilə cinayət işi başlanıb.

Cinayət işi üzrə hadisə yerinə baxış keçirilmiş, zəruri ekspertizalar təyin olunmuş və digər təxirəsalınmaz istintaq hərəkətləri həyata keçirilib.

İstintaqla hadisənin Rüstəm Manafov tərəfindən yol hərəkəti və nəqliyyat vasitələrinin istisman qaydalarından kobud surətdə pozularaq idarə etdiyi avtomobillə törədilməsinə, eləcə də onun hadisə yerindən qaçmasına əsaslı şübhələr müəyyən edilib.

R.Manafov iş üzrə təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb edilərək barəsində məhkəmənin qərarı ilə həbs-qətimkan tədbiri seçilib.

Eldar Əzizov Bakını hansı fəvqəladə vəziyyətə hazırlayır-təfərrüat

BŞİH-də icra başçıları ilə keçirilən müşavirədə əsas müzakirə payız-qış mövsümünə hazırlıq olub, bəs mövsümdə hansı hava bizi gözləyir ki....

Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin (BŞİH) başçısı Eldar Əzizov sentyabrın 3-də rayon icra hakimiyyəti başçılarının iştirakı ilə müşavirə keçirib. BŞİH-dən verilən məlumata görə, müşavirədə əsas müzakirə payız-qış mövsümünə hazırlığın vəziyyəti ilə bağlı olub.

Rayon icra hakimiyyəti başçılarının, müvafiq struktur rəhbərlərinin iştirakı ilə keçirilən tədbirdə payız-qış mövsümündə xüsusi halların baş verdiyi zaman hər bir təşkilatın konkret fəaliyyətini müəyyən edən xüsusi proqram təsdiq edilib.

Qeyd edilib ki, paytaxt qurumları qış aylarında üzərlərinə düşən vəzifələri dəqiq bilməli, yarana biləcək problemləri operativ şəkildə həll etməlidir. Şəhər icra hakimiyyətinin, idarə və təşkilatların xüsusi texnikaları saz vəziyyətdə olmalı, kifayət qədər qum, duz və lazımı inventar ehtiyatı yaradılmalıdır.

Bildirilib ki, güclü qar yağdığı zaman və ya hər hansı digər fəvqəladə halın - güclü küləyin, leysan yağışın, zəlzələnin və ya digər təbii fəlakətin baş verdiyi təqdirdə mobil rabitədə yarana biləcək problemləri nəzərə alaraq hər bir rəhbər şəxs öz iş yerində olmalı və yaranmış problemlərin həlli üçün konkret tədbirlər görməlidir. Müşavirədə şəhər və rayon qurumları arasında konkret vəzifə bölgüsü müəyyənləşdirilib, paytaxt rayonlarında qışa hazırlıqla bağlı qərarların yaradılması və aidiyyəti təşkilatların iştirakı ilə müşavirələrin keçirilməsi tapşırılıb.

Müşavirədə son zamanlar bir çox inkişaf etmiş ölkələrin iri şəhərlərində güclü yağışların, sel və subasma hallarının baş verməsini nəzərə alaraq, mürəkkəb landşafta malik olan Bakı şəhərində belə hallar baş verəcəyi təqdirdə aidiyyəti strukturların üzərinə dü-

şən konkret vəzifələr müəyyən edilib.

Məlum olduğu kimi, Bakıda qış aylarında insanlar ən çox əziyyəti yollarda çəkirlər. Qardan sonra yollarda iflic durum, güclü yağışdan sonra isə böyük gölməçələr yaranır. Ekspertlər tərəfindən hər dəfə problemin səbəbi kimi Bakının kanalizasiya sisteminin yaxşı vəziyyətdə olmaması göstərilir. Xüsusilə də yağışlı payız və qış aylarında Bakıtrafi örazilərdə vəziyyət daha da acınacaqlı olur. Bəs bu il nə isə dəyişəcəkmi?

"Azərsu" ASC-nin mətbuat katibi Anar Cəbrayılının sözlərinə görə, Bakının yağış və meşət sularından əziyyət çəkən örazilərdə drenaj sistemlərinin qurulması ilə bağlı layihələr nəzərdə tutulub. Bu barədə "Yeni Müsavat" a açıqlamasında A. Cəbrayılı söyləyib ki, layihələrin bu il ərzində reallaşdırılması planlaşdırılır: "Bakının Binəqədi, Sabunçu və bir sıra rayonlarında kanalizasiya sisteminin olmaması səbəbindən subasma hallarının baş verməsi məlumdur. "Azərsu" ASC olaraq bu istiqamətdə tədbirlər görülür, layihə planları hazırlanır".

Onu da qeyd edək ki, Bakı şəhərində yağış kanalizasiya sisteminin təkmilləşdirilməsi ilə əlaqədar prezident İlham Əliyevin 2016-cı il 11 noyabr tarixli sərəncamı da var. 2016-cı ildə sərəncama əsasən yaradılan işçi qrupunun ilk iclasında "Azərsu" ASC-nin sədri Qorxmaz Hüseynov bildirmişdi ki, Abşeron yarımadasının su təchizatı və kanalizasiya sistemləri və su kəməri

şəbəkəsinin 70 faizinin istismar müddəti başa çatıb.

Q.Hüseynov söyləmişdi ki, Abşeron yarımadasının su təchizatı və kanalizasiya sistemlərinin müasir standartlara uyğun yenidən qurulması üçün beynəlxalq təcrübəyə malik şirkətlərin iştirakı ilə 2035-ci ilədək perspektiv inkişaf nəzərə alınmaqla "Master Plan" hazırlanıb. Yeni Bakıda yaşanaçaq yağış suyu problemi hələ 15 il də davam edə bilər...

"Yeni Müsavat" a danışan ekspert Əzim Məsimovun fikrincə, Bakıda kanalizasiya sisteminin qurulması üçün 13 milyard avro pul lazımdır: "Bu, təbii ki, böyük məbləğdir. Ona görə də kanalizasiya sistemini birdən-birə qurmaq mümkün deyil. İndi proqram hazırlanarsa, 20-30 ilə sistem tamamilə tikilə bilər. Yeni problem çox dərinidir və dərin olduğu qədər də vəsait tələb edir. Bu işi anlayan mütəxəssislər bir yerə cəlb edilib, işə başlanılmalıdır. Əgər bu gün işə başlanılmasa, fəsadlar get-gedə artacaq. Suyun emələ gəlmə mexanizmi öyrənilməli, bunun əsasında qərarlar qəbul edilməlidir".

İqtisadçı Natiq Cəfəri söy-

ləyib ki, Bakıda və bölgələrdə kanalizasiya sisteminin yenidən qurulması üçün 1995-ci ildən etibarən müxtəlif həcmdə vəsaitlər ayrılıb: "Hətta xarici donorlar belə, həm qrant şəklində layihələrin hazırlanmasına, həm də kredit şəklində bəzi təmizləyici qurğuların tikintisinə, bu sistemdə bir qayda yaradılmasına kredit də ayırıb. Söhbət kiçik miqdardan getmir. Bu sahələrin yenidən qurulmasına müstəqillikdən bəri 1.5 milyard dollara yaxın kredit ayrılıb. Lakin bütün bu vəsaitlərin ayrılmasının effektivini görmədik. Sovet dövründə Bakı şəhərinin kanalizasiya sistemi 2 milyonluq əhali üçün nəzərdə tutulmuşdu. İndi isə Bakıda az qala bundan 2 qat çox əhali yaşayır. Yeni xətlərin çəkilməsində bu günə qədər böyük problemlər olub. Ona görə də bu sistemdə yenidənqurma işlərinin aparılması çox baha başa gələcək. Bu gün Azərbaycan büdcəsinin bu qədər xərci qaldıra biləcək gücü yoxdur. Ona görə də birdəfəyə bu qədər vəsaiti ayırmaq mümkün deyil. Neft Fondundan da bunu etmək mümkün görünmür. Çünki bu Fond ölkənin təhlükə-

YAP nazirləri hesabat üçün qərargaha yığır

Hakim partiyanın İcra Katibliyi nazirlərin və komitə sədrlərinin ənənəvi mətbuat konfranslarının bərpasına niyə indi qərar verdi?

Yeni Azərbaycan Partiyası (YAP) vaxtilə öz qərargahında nazirlərin, komitə sədrlərinin mətbuat konfranslarını təşkil edirdi. Jurnalistlər bu cür tədbirlərdə onları maraqlandıran suallara cavab ala bildirdilər.

YAP-ın qərargahında mətbuat konfranslarının keçirilməməsinin səbəbini belə izah etmişdi ki, hakim partiya bu təşəbbüsü irəli sürən ərəfədə Azərbaycanda informasiya vasitələrinin nümayəndələrinin rəhbər şəxslərə, strukturların birinci şəxslərinə çıxışları indiki qədər asan deyildi. Bir qədər informasiya qıtlığı yaşanırdı. Ona görə də YAP kütləvi informasiya vasitələrinin nümayəndələri ilə rəhbər şəxslər arasında bir növ vasitəçi missiyasını üzərinə götürdü. Hakim partiya hesab edirdi ki, informasiya qıtlığını aradan qaldırdığı üçün artıq bu cür mətbuat konfranslarının keçirilməsinə lüzum yoxdur.

Sentyabrın 3-də isə məlum olub ki, YAP İcra Katibliyi partiyanın mənzil qərargahında keçirilən ənənəvi mətbuat konfranslarının bərpası haqda qərar qəbul edib.

YAP-dan "Report" a verilən məlumata görə, layihənin məqsədi Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevin həyata keçirdiyi daxili və xarici siyasətin uğurları, cəmiyyət həyatının bütün sahələrini əhatə edən islahatlar, əhalinin sosial rifahının daha da yaxşılaşdırılması istiqamətində atılan məqsədyönlü addımlar haqqında Azərbaycan vətəndaşlarına daha mütəbər, operativ və dolğun informasiyanın çatdırılmasıdır.

Layihə çərçivəsində bütün dövlət və hökumət qurumlarının rəhbərlərinin iştirakı ilə YAP İcra Katibliyində mətbuat konfranslarının keçirilməsi nəzərdə tutulur. Sentyabrın 10-da ilk mətbuat konfransı Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi naziri Sahil Babayev iştirakı ilə keçiriləcək.

Yeri gəlmişkən qeyd edək ki, son günlər tanınmış hakimiyyət nümayəndələrinin sosial şəbəkələrdə aktivləşməsi diqqət çəkir. Məsələn, YAP-çı deputat Siyavuş Novruzov, daha sonra isə "Azərbaycan" qəzetinin baş redaktoru Bəxtiyar Sadıqov facebookda özünə hesab açdı. Onun bu platformaya gəlişi medianın diqqətindən yayınmadı. Bəzi saytlar YAP-çı deputatın bu addımını xəbərə çevirdi.

Həmçinin prezidentin ictimai-siyasi məsələlər üzrə köməkçisi Əli Həsənov da bu günlərdə facebook profili açdı. Xatırladaq ki, Ə.Həsənovun facebookda səhifəsi vardı və buradan intensiv paylaşımlar edirdi. Amma o, yeni bir profil də açaraq sosial şəbəkədə daha fəal olmağa qərar verib.

Baş nazirin müavini, YAP icra katibi Əli Əhmədov, YAP-çı deputat Aydın Mirzəzadə facebookda hesabı olan siyasətçilərdəndi.

Bütün bunlar, YAP-ın ənənəvi mətbuat konfranslarını bərpa etməsi, iqtidar düşərgəsində yeni bir siyasət açılımlı xətti olduğunu deməyə əsas verir.

□ **ORXAN,**
"Yeni Müsavat"

kəsizlik yastığıdır. Bu baxımdan ayrılacaq vəsaiti illərə bölüb, yavaş-yavaş işləri görmək olar. İldə təxminən 1.5 milyard dollar vəsait ayırmaq məsələni həll etmək mümkündür. İkinci bir məsələ isə gələcəkdə su təsərrüfatının idarə olunmasını təklif etməklə, bu işə xarici investitorları da cəlb etmək olar".

Eldar Əzizovun bu toplantısı formal xarakter daşıyır, yoxsa, doğrudan da, bizi sət qış gözləyir? Məsələ ilə əlaqədar cebhe.info saytına açıqlama verən **ekoloq Telman Zeynalov** bildirib ki, öncədən qışın sət keçəcəyi ilə

bağlı proqnoz verə bilmərik: "Hazırda ancaq 1 həftənin proqnozunu vermək mümkündür. Müşavirədə, sadəcə, ehtimalla görülməli olan tədbirlər bildirilib. Buna əsasən, qışın sət keçəcəyini deyə bilmərik. Hətta yay ayları sət keçən zaman qış aylarının isti keçdiyi də məlumdur. Qışın necə keçəcəyinə, mən daxil, heç kim proqnoz verə bilməz. Çünki bu, Allahın işidir. Bir həftədən əlavə vaxtın proqnozunu vermək Allahın işinə qarışmaqdır".

□ **Əli RAİS,**
"Yeni Müsavat"

Rusiya prezidenti Vladimir Putinin Ermənistanın keçmiş prezidenti Robert Köçeryanı yubileyi münasibətilə təbrik etməsindən sonra Qarabağ klanının tərəfdarları küçələrə çıxıb. Belə ki, sentyabrın 3-də Köçeryana qarşı irəli sürülən ittihamların konstitusiyaya uyğunluğu barədə müraciəti ilə bağlı İrəvanda iclas keçirən Konstitusiya Məhkəməsinin binası qarşısında mitinq başlandı.

R.Köçeryanın 100-dək tərəfdarı onu dərhal azadlığa buraxmağı tələb edib (Report).

Xatırladaq ki, iyunun 25-də Apelyasiya Məhkəməsinin qərarı ilə həbs edilən R.Köçeryana qarşı 2008-ci il prezident seçkilərindən sonra kütləvi iğtişaşlarla bağlı konstitusiyaya quruluşunu devirmək və külli miqdarda rüşvət almaq ittihamları irəli sürüldü.

Eyni gündə Ermənistan İqtisad Universitetinin tələbələri auditoriyalara girməkdən imtina edərək etiraz aksiyalarına başlayıblar. Universitetin qarşısına toplaşan tələbələr təhsildə mövcud olan rüşvətə və korrupsiyaya etirazlarını bildirdilər. Tələbələr in aksiyasına universitetin müəllimləri də qoşulublar. Etirazçılar ali təhsil ocağında baş verən neqativ halların tez bir zamanda aradan qaldırılmasını tələb ediblər. Aksiya iştirakçıları universitet binasından hökumət evinə doğru yürüş ediblər. Azvision.az xəbər verir ki, narazı kütlə universitetin rektoru Ruben Arembekyanın Nikol Paşinyanın göstərişi ilə istefasına da etiraz edib. Ali məktəbin müəllim kollektivi təhsil naziri Areik Artunyanə ünvanlandığı məktubda bildirdi ki, rektor əvəzi Tiana Kalakenyanın elmi işlərində plagiatlıq aşkar olunub. Bundan başqa, tələbələr universitetə xeyli vəsait ödədikləri üçün keyfiyyətli təhsil verilməsini tələb ediblər.

Bu arada Ermənistan mətbuatında V.Putinin İrəvana nəzərdə tutulan səfəri ilə bağlı sensasion məlumat dərc edib. Bildirilir ki, oktyabr ayında Ermənistan Avrasiya İqtisadi Birliyinin toplantısına qatılacağı nəzərdə tutulan Rusiya prezidenti həbsdə olan eks-prezident R.Köçeryanla görüşmək istəyə bilər. Hər halda, Putinin həbsdə olduğu dönmədə Köçeryana ünvanlandığı təbriklər və ona açdığı telefon zəngi, həmçinin Paşinyandan israrla keçmiş prezidenti azad etməyi tələb etməsi bu ehtimalı gücləndirir. Ermənistanda Köçeryan tərəfdarlarının küçələrə çıxması da təsadüf sayıla bilməz. O da istisna deyil ki, Paşinyan təzyiqlərdən siqortalanamaq üçün Köçeryanı növbəti dəfə, qısamüddətli də olsa, heç olmasa Putinlə görüşməsinə imkan yaratmaq üçün həbsdən buraxdırın.

Sabiq xarici işlər naziri, politoloq Tofiq Zülfüqarov "Yeni Məsə"yə açıqlamasında bildirdi ki, Ermənistandakı Rusiyayönlü müxalifətin rəhbəri birmənalı olaraq Köçeryan seçilib. Politoloq Köçeryanla Putin arasında şəxsi dostluğun olması barədə məlumatlara inanmadığını vurğuladı: "Baxın, buna bənzər siyasi şəxslər var idi. Məsələn, Yanukoviç... Son hadisələri demirəm, 2014-cü ildən qabaqkı

hadisələrini yada salsaq, görəcəyik ki, Putin onu 2-3 dəfə təbrik edib, ancaq Yuşşenko hakimiyyətə gəlib. Yanukoviçlə yanaşı, Georqadzenin taleyi göz önündədir. Saakaşvilinin vaxtında Gürcüstanın təhlükəsizlik naziri idi. Rusiyanın dostu idi, Saakaşvili isə onu həbs etdi. Həmçinin Burcanadze nümunəsi var. Bu kimi məsələlər daha çox siyasi məqsədlərə söykənir. Hətta belə məlumatlar var idi ki, Sərkisyanın prezidentliyi zamanı Köçeryan Putinin dostu olduğunu deyəndə, Rusiyadan bu barədə çox danışmamaqla, dostluq söhbətini qabartmaqla bağlı ona mesaj verilib. Yəni mən burada dostluğa inanmıram, hamısı siyasi məqsədlər üçün qabardılan məsələlərdir".

T.Zülfüqarov Putinin Köçeryana marağının arxasında ciddi məsələlərin dayandığı qənaətinə deyir: "Bu da gələcək hadisələrə işarədir. Uzunmüddətli münaqişə Rusiyanın xeyrinədir. Təxminən bu istiqamətdə hadisələr olacaq. İkincisi, bu addım birmənalı şəkildə Paşinyanın Qərbyönlü siyasətini gücləndirəcək. Çünki Paşinyan artıq başa düşüb ki, Rusiya onu qəbul etməyəcək. İndi müxtəlif addımlarla göstərir ki, Rusiya onu qəbul etməsə, deməli, yeganə yolu Qərbə doğru. Bu isə daha dərin böhrana səbəb olacaq amillərdir. Paşinyan bir məsələni də mütləq həyata keçirməlidir. Qərb tərəfdən şərt qoyulsa ki, Rusiyanın nüfuz dairəsindən, orbitindən çıxmalısın, o, bunu həyata keçirəcək".

Sabiq nazir dedi ki, mövcud situasiyada Azərbaycan müəyyən nəticələrə gəlməlidir: "Birincisi, Qarabağ mövzusunda Rusiyanın təhlükəsizlik qənaəti ən önəmli məsələlərdən biridir. Rusiyanın təhlükəsizlik qənaəti Ermənistanın üzərində qalması ciddi sual altındadır. Hətta mən o fikrin tərəfdarıyam ki, güc-tez bu qənaətlər Ermənistanın üzərindən götürüləcək".

T.Zülfüqarov hesab edir ki, o halda Azərbaycan üçün şans yaranır: "Ən azı Ermənistanın təhlükəsizliyinin qənaəti aradan götürülsə, bizim imkanlarımız daha da artacaq. Bu, aksiom kimi bir şeydir. Proseslər belə gedir, artıq ayrı yol yoxdur. Biz vaxtilə Rusiyanın Ermənistanından çıxacağını deyəndə tənqid olunurduq. Artıq proseslər buna doğru irəliləyir".

Putin İrəvana gəlməyə bilərmi və yaxud Ermənistanla gələcəyi halda, Köçeryanla görüşə bilərmi?
T.Zülfüqarova görə, Ermənistan tərəfi bəzən o fikirdə olub ki, Putinin səfəri həm də Ermənistanla rəsmi səfər olaraq reallaşsın: "Yəni təbriklərdən bir gün əvvəl, yaxud bir gün sonra bu səfər həyata keçirilsin, ikitərəfli

Ermənistan qarışır- Köçeryanın tərəfdarları İrəvan küçələrinə çıxdı

Moskvadan gələn yubiley təbrikinin ardınca Qarabağ klanı hərəkətə keçdi: erməni mediası Rusiya prezidentinin Köçeryanla həbsxanada görüşə biləcəyini yazdı; **Tofiq Zülfüqarov:** "Paşinyan başa düşüb ki, Rusiya onu qəbul etməyəcək"

məsələlər müzakirə edilsin. Paşinyan üçün bu, böyük bir şans ola bilərdi. Amma Putinin Köçeryanı təbrik etməsindən sonra bu şans ciddi şəkildə azaldı. Diqqət edin, İrəvanla Moskva arasındakı problemlər ictimaiyyətə açıq şəkildə nümayiş etdirilib. Bundan əvvəl Paşinyana müraciət olunmuşdu ki, Köçeryanı burax! Paşinyan isə ictimaiyyət qarşısında dedi ki, yox, buraxmayacağam, hətta bildirdi ki, sən Ermənistanın işlərinə qarışma! İndi Putin demək istəyir ki, mən Ermənistanın işlərinə qarışmıram, amma öz mövqeyimdə qalırım. Bu, çox ciddi nəticələr verə biləcək hadisədir".

Keçmiş nazir bu ziddiyyətlərin Paşinyanın ABŞ səfəri öncəsi baş verməsinə də diqqət çəkəməyi vacib sayır: "Paşinyan Rusiyadan nə qədər uzaqlaşsa, ABŞ bir o qədər onu qəbul edəcək. Ancaq Rusiyadan nə qədər uzaqlaşsa, bir o qədər bizim xeyrimizdir, çünki Ermənistanın təhlükəsizlik təminatı olmayacaq".

Mövcud durumda Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan isə diqqəti həm Putinin Köçeryana təbrikindən və de-fakto ona Rusiya tərəfindən səhvinin düzəltmək üçün vaxt verilməsindən, həm də daxildəki etirazçılardan yayındırmaq üçün yenə də Qarabağ amilindən yararlanmağa, xal toplamağa çalışır. Belə ki, Paşinyan özünün sosial şəbəkədəki səhifəsində Qarabağdakı qondarma rejimi "müstəqillik günü" ilə bağlı təbrik edib, 28 il əvvəl qondarma "dqr"-in "Sovet

Azərbaycanından ayrıldığını" iddia edib. Hansı ki, bundan əvvəlki iddialarına cavab olaraq Paşinyanın nəzərinə çatdırıldı ki, Qarabağ ermənilərinin Azərbaycan Respublikasının tərkibindən ayrılmaq hüququ heç zaman olmayıb, baş nazir tarixi yaxşı oxumalıdır. Ancaq diletant Paşinyan hələ də erməni diasporuna xoş gəlmək üçün sərəmsə fikirlərini davam etdirir. Yeri gəlmişkən, uzun müddətdir səs-sorağı gəlməyən Ermənistan prezidenti A.Sərkisyan da Qarabağ separatçılarna təbrik göndərib. Bu cür davranışlar isə sülh prosesinin üstündən xətt çəkir.

Rəsmi Bakı da artıq Paşinyanın və Sərkisyanın cavabını verib. XİN-in mətbuat katibinin açıqlamasında deyilir: "Ermənistanın baş naziri və prezidentinin Azərbaycanın hazırda Ermənistan silahlı qüvvələrinin işğalı altında olan ərazilərdə işğalçı ölkənin yaratdığı oyuncaq separatçı rejimin qondarma "müstəqillik günü" təbrik etməsi, bu ölkənin təcavüzkar siyasətini açıq şəkildə etiraf etməsi, eləcə də işğalçı Ermənistanın siyasi rəhbərliyi ilə yanaşı, diplomatik nümayəndəliklərinin rəhbərlərinin Azərbaycanın işğal olunmuş Dağlıq Qarabağ və ətraf bölgələrinə səfər etməsi onu göstərir ki, işğalçı ölkə beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinin kobud şəkildə pozulması ilə müşayiət olunan təcavüzkar siyasətin nəticələrinə söykənən status-kvo vəziyyətinin möhkəmləndirilməsinə yönəlik cəhdlər edir və beləliklə də, münaqişə-

nin sülh yolu ilə həllinə ciddi zərbə vurur. Ermənistan rəhbərliyinin son zamanlar verdiyi tamamilə əsassız bəyanatları və atdığı addımları bu ölkənin öz qanunsuz eməllərinə özünü və öz əhalisini inandırmaq məqsədi güdür. Əks təqdirdə, dünyanın heç bir dövləti tərəfindən tanınmayan, işğalçı çoxsaylı sənəd və qətnamələrdə pislənən və Azərbaycanın beynəlxalq tanınmış ərazilərinin bir hissəsi olan ərazilərdə "müstəqillik bayramı" qeyd etmək başqa nə cür adlandırılabilir?" XİN ardınca bəyan edib: "Azərbaycanın beynəlxalq tanınmış ərazilərinin hərbi işğalı və yerli azərbaycanlı əhalinin qanlı etnik təmizlənməsi, eləcə də digər insanlıq əleyhinə cinayətlərə görə məsuliyyət daşıyan Ermənistan dərk etməlidir ki, bu torpaqlar yenidən Azərbaycanın nəzarətinə qayıdacaq və bölgənin hər iki icması yəni birmənalı sülh və təhlükəsizlik şəraitində yaşayışını təmin edəcək. Münaqişənin digər həll yolu mövcud deyil və ATƏT-in Minsk Qrupunun həmsədrləri qismində beynəlxalq vasitəçilər, habelə bütün dünya ictimaiyyəti bunu gözəl dərk edir".

Azərbaycan Respublikası Dağlıq Qarabağ Bölgəsinin Azərbaycanlı İcması da Azərbaycanın işğal edilmiş ərazilərindəki qondarma cinayətkar rejimin qeyd etdiyi "müstəqillik günü" ilə bağlı bəyanat yayıb. "Cinayətkar hərbi xunta tərəfindən məsxərə xarakterli növbəti "müstəqillik günü tədbirləri"nin qeyd edilməsi bir daha təsdiq

edir ki, Ermənistan və onun ələltisi olan cinayətkar rejim münaqişənin sülh yolu ilə tənzimlənməsində maraqlı deyil və danışıqlara xələf gətirmək məqsədilə istənilən imkanı "hədəf verməyir". Azərbaycan Respublikasının Dağlıq Qarabağ Bölgəsinin Azərbaycanlı İcması bəyan edir ki, Dağlıq Qarabağ və işğal edilmiş ərazilərdən qovulmuş yüzminlərlə azərbaycanlının qanı bahasına və etnik təmizləmə siyasəti nəticəsində əldə edilmiş qondarma "müstəqillik" heç bir gələcək vəd etmir. Beynəlxalq təşkilatlar və dünya ictimaiyyətinin işğalın nəticələrini tanımadığı və erməni təcavüzünü pislədiyi bir şəraitdə, qondarma cinayətkar xuntanın "müstəqillik günü" qeyd etməsi, onun çıxılmaz vəziyyətdə olmasının təcəssümüdür"-bəyanatda deyilir.

Bəyanatda həmçinin qeyd edilir: "Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ Bölgəsinin Azərbaycanlı İcması olaraq erməni icmasına səslenirik və onları tez bir zamanda əsarəti altında yaşadıkları qanunsuz cinayətkar rejimin nəzarətindən qurtulmağa və Azərbaycanın ərazi bütövlüyü çərçivəsində hər iki icmanın ədalətli və daimi sülh şəraitində birgə yaşaması üçün çağırışımızı qəbul etməyə dəvət edirik".

Ermənilərin xilas və bölgədə sülhün bərpası üçün önəmli çağırışdır. Ancaq, çətin ki, ermənilər bu kimi müraciətlərə normal reaksiya versinlər. Belə bir durumda isə ekspertlər bildirir ki, işğala son qoymağın tək yolu var-hərbi yol!..

Azərbaycan əhalisinin 8 faizi dindardır. Bu barədə açıqlamanı ötən həftə Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədr müavini Gündüz İsmayilov verib. O bildirib ki, Azərbaycandakı dindar əhalinin sayını müəyyən bir qayda üzrə hesablayıblar.

Komitə sədrinin müavini sözünə görə, Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi hər il Qurban bayramı və Ramazan ayında məscidlərin gələnlərin statistikasını müəyyən etmək istiqamətində iş aparır. Və onların hesablamalarına əsasən, sonuncu Qurban bayramının namazında iştirak edən dindarların sayı təxminən 145-170 min nəfər olub.

Sitat: "Respublikada dindarlıq faizini hesablamaq üçün bir neçə üsuldən istifadə edilir. "Din sosiologiyası" adlı elm var. Həmin elmin bu statistikanın aparılması yanaşmasından istifadə edərək respublikadakı dindarların faiz dərəcəsini müəyyən edirik. Bu zaman həmin bayram namazına gələnlərin sayını 5-ə vururuq. Aldığımız rəqəmə görə, ölkə əhalisinin 8 faizi dindardır. Bu isə, təbii ki, təxmini rəqəmdir".

Qeyd edək ki, son günlər bu açıqlama geniş müzakirələrə səbəb olub. Bir çoxları ölkəmizdə dindar insanların sayının daha çox olduğunu düşünür. Yeri gəlmişkən, Azərbaycanda dindarlığın faizi ilə bağlı rəqəmlər uzun illərdir dəyişmişdir. Hələ Hidayət Orucov DQİDK sədri olanda ölkəmizdə dindar insanların sayının 8-10 faiz civarında olduğunu

Azərbaycanda dindar kəsim niyə 8 faizdir?

Bir çoxları ölkəmizdə dindar insanların sayının daha çox olduğunu düşünür, amma...

bildirmişdi. Ancaq həmin dövrdə bəzi müstəqil mərkəzlərin araşdırmaları daha fərqli nəticələr göstərirdi.

Məsələn, "Gallup" sorğu mərkəzinin 2006, 2007 və 2008-ci illərdə 140-dan çox ölkədə keçirdiyi sorğunun nəticələrinə əsasən, Azərbaycanda isə rəyi soruşulanların 21%-i dini həyatının vacib hissəsi saydığını deyib.

Ümumilikdə sorğunun nəticələrinə əsasən, dünya əha-

lisinin orta hesabla 82%-i dini gündəlik həyatının mühüm hissəsi hesab edir. Sorğu müəllifləri hesab edirlər ki, bəzi keçmiş sovet ölkələrində dindarların azlığının səbəbi dinin uzun illər qadağan olunmasıdır. "Gallup" inkişaf etmiş 27 ölkədə sorğu aparanda məlum olub ki, belə ölkələrdə yaşayışın orta hesabla 38%-i dini həyatın mühüm hissəsi sayır.

Sonrakı illərdə bu göstərici

bir qədər də yüksəlib. "Qafqaz Barometri 2013" sorğusunun nəticələrinə əsasən, 2010-cu ildən 2013-cü ilədək özünü dindar hesab etməyən respondentlərin faiz nisbəti 59%-dən 41%-ə düşüb, özünü dindar hesab edənlərin faizi isə 16%-dən 27%-ə yüksəlib.

2017-ci ildə yenə "Gallup International" Sosioloji Araşdırma və Sorğular Mərkəzi dünya ölkələrində dindarlığın dərəcəsini araşdıran sorğunun nəticələrinə əsasən, Azərbaycanda cəmi 34% özünü dindar hesab edir. 54% isə dindar olmadığını və ya ateist olduğunu bildirib. 12% bu məsələdə cavab verməyə çətinlik çəkdiyini deyib.

Sorğunun nəticələrinə görə, qonşu Türkiyədə 79, İranda 83, Rusiyada 70, Gürcüstan və Ermənistanda isə 93% insan özünü dindar adlandırır. Qazaxıstanda özünü dindar sayanlar 64, Türkmənistanda 80, Özbəkistanda 51 faiz olub. Xəritədə Azərbaycan dindarlığı ən az olan ölkələrin ilk 20-iyinə daxildir (12-ci yeri tutur).

Göstəriciyə görə, hətta Fransa kimi ölkədən də öndə gəlir.

Göründüyü kimi, sorğu dövrləri və onu keçirən təşkilatlara görə dindarlıq faizləri dəyişir. Yeri gəlmişkən, rəsmi məlumata əsasən, Azərbaycan əhalisinin 96 faizi özünü müsəlman edənələr, 4 faizi isə digər dinlərin, əsasən xristianlar və yəhudi azlığı təşkil edir. Bundan başqa, müstəqillikdən sonra Azərbaycanda yayılan kiçik protestant icmaları, o cümlədən Bəhailik, Krişna kimi qeyri-müsəlman icmaları da bura daxildir.

Bu cür sorğularda fərqli nəticələrin çıxmasının da bir sıra hallarda obyektiv səbəbləri var. Sosioloji olaraq dindar gündəlik ibadət edən və həyatını dini qaydalara əsasən yaşayan şəxslərə deyilir. DQİDK-nin araşdırması isə daha çox məscidə gedən dindarlardan üzərindən aparılıb. Bu isə tam olaraq dəqiq nəticə sayılmaya bilər. Çünki birincisi, Azərbaycanda, o cümlədən paytaxt Bakıda məscidlərin sayı azdır. Rəsmi məlumata gö-

rə, ölkədə 2200-dən bir qədər çox məscid olsa da, onun 1500-ə yaxını fəaliyyət göstərir. Xüsusən də böyük şəhərlərdə məscid azlığı var, bu səbəbdən də namaz qılanların yaşadıkları bölgədə məscid olmayanda bir çoxları gedə bilmir. Digər tərəfdən, Azərbaycanda dindarlıq nisbətən yeni olduğu üçün məscid ənənəsi hələ çox dərin oturmuşdur. Bir çox namaz qılanlar mütəmadi olaraq məscidlərə getmir.

Lakin bütün hallarda ölkədə dindarlığın həddən artıq çox olduğunu düşünmək olmaz. Çünki Azərbaycanda din azadlığının yaşı 30 olmayıb, dindarlıq nisbətən yenidir. Digər tərəfdən, son illərdə Yaxın Şərqdə baş verən dini şüarlı müharibələr, həmçinin paralel olaraq dini təbliğat fəaliyyətinin 90-cı illərlə müqayisədə zəifləməsi də burda təsirli amildir. Nəticə etibarilə 8 faiz daha aşağı göstərici olmaqla yanaşı, bu rəqəmin daha böyük olması ehtimalı da azdır.

□ **Kənan RÖVŞƏNOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

Müxalifətinin sağalmaz "xəstəliyi"-paramparça...

Uzun müddət bir yerdə ola bilməmək problemi daha bir birliyi dağıdır

Bu ilin əvvəllərində yaradılan və bir müddət sonra iki yerə bölünən Azərbaycan Xalq Hərəkatından (AXH) ayrılma davam edir. Maraqlıdır ki, qopmalar İsgəndər Həmidova qarşı olan tərəfdə müşahidə edilir. Bir neçə həftə öncə AĞ Partiya qurumdan ayrılışdı. İki gün öncə isə Əli Əliyevin sədrlik etdiyi VIP AXH-dən çıxmaq barədə qərar verib.

Belə ki, Vətəndaş və İnkişaf Partiyası Siyasi Şurasının iclası keçirilib. İclasda ölkədəki mövcud ümumi vəziyyət, VIP-in AXH-də iştirakına xitam verilməsi, partiyanın beynəlxalq əlaqələrinin gücləndirilməsi, təşkilati strukturların fəaliyyətinin yeni şəraitə uyğunlaşdırılması məsələləri müzakirə olunub. VIP sədri Əli Əliyev AXH daxilində yaranmış vəziyyətə toxunaraq, müəyyən amillərin VIP-in Hərəkatda iştirakına xitam vermək zərurətini doğurduğunu diqqətə çatdırıb.

Siyasi Şurada keçirilmiş səsvermədən sonra VIP-in AXH-də iştirakına xitam verilməsi haqqında qərar qəbul olunub.

Mediada yayılan məlumatda isə deyilir ki, VIP-in bu qərarı verməsinə səbəb kimi AXH-nin fəaliyyətindəki qeyri-müəyyənlik və AXH-nin dönmə sədri, Azadlıq Partiyasının sədri Əhməd Orucula VIP sədri Əli Əliyev arasında baş

verən kəskin mübahisədir.

Əli Əliyev isə bildirib ki, AXH-dən ayrılmanın səbəbi Əhməd Orucula bağlı deyil: "Əhməd Orucula bağlı deyilənlər yanlışdır. Aramızda heç bir mübahisə olmayıb. Onunla, demək olar ki, fikir ayrılığımız da yoxdur. Təəssüf ki, AXH-dən getmə səbəbini cıpaqlığı ilə açıqlaya bilmirəm. Zamanı gəldikdə deyəcəyəm".

VIP-in bundan sonra hansı birlikdə təmsil olunacağına gəldikdə Ə. Əliyev bildirib ki, rəhbəri olduğu partiya əməkdaşlığı açıqdır: "Növbəti iclasda bu məsələyə də baxılacaq. Birliklər partiya quruculuğunu, təşkilatçılığı və təbliğat imkanlarını məhdudlaşdırır. Fikrimcə, bir müddət təkbaşına işləmək lazımdır. Partiya olaraq görə-cəyimiz xeyli işlər var. Bu o demək deyil ki, cəmiyyətdən izolə olunuruq. Yəqin ki, məsləhətləşmələr, təmaslar olacaq. Hesab edirəm ki, müxalifət düşərgəsində xaos hökm sürür, du-

rulmaya ehtiyac var".

Əhməd Oruc da bildirdi ki, Vətəndaş və İnkişaf Partiyasının verdiyi qərarın onunla Əli Əliyev arasında gerginliklə bağlı olduğu haqda deyilənlər doğru deyil: "Doğru deyil. Mənimlə Əli bəy arasında heç bir fikir ayrılığı olmayıb. Xalq Hərəkatı hələ də VIP-in qərargahında fəaliyyət göstərir, bu həm də bizim münasibətlərimizin göstəricisidir. Əli Əliyev AXH-də fəaliyyətini müvəqqəti dayandırıb. Heç bir siyasi ambisiyadan söhbət gedə bilməz. Əli bəy bir müddət sonra fəaliyyətini bərpa edəcək. Xalq hərəkatı ideyadır, millət bu ideya-

nı qəbul edib və təşkilatlanma davam edir. Hər bir şəxsin, o cümlədən mənim də getməyim Hərəkat ideyasını saxlaya bilməz."

Qeyd edək ki, AXH yeni yarananda cəmiyyətdə ciddi əks səda yaratmışdı. Hətta insanlar, nəhayət, müxalifətin şəxsi ambisiyalardan uzaq siyasələrin olmadığı müxalifət birliyi yarandığını deyib böyük ümid bəsləyirdilər. Bu ümidlər də belə görünür ki, doğrulmadı. AXH-nin özü öncə iki yerə ayrıldı. İndi tərəflərdən birindən qopmalar davam edir.

Azərbaycanda illərdir ki, dəfələrlə müxalifət partiyaları

müxalifət birlikləri və bloklarının yaranması faktıdır. O da həqiqətdir ki, bu birlik və bloklar ya səssiz şəkildə, ya da qarşılıqlı ittiham və tənqidlərlə, hətta təhqirlərlə işinə xitam verib. Prinsip etibarilə əslində burada qeyri-adi bir şey yoxdur. Dünyada da bu belədir ki, bloklar yaranır və dağılır. Sadəcə olaraq, bizim cəmiyyətdə "siyasi birlik" anlayışı məişətdəki "dostluq, qardaşlıq" anlayışı ilə qarışdırılır. "Hayatdakı "dostluq və qardaşlıq" səmimiyyət, fədakarlıq, qarşılıqlı güvən və bu kimi başqa ulvi hissələr üzərində qurulduğu halda, siyasətdəki "birliklər" maraqlar, hədəflər, ambisiyalar, qrup maraqları və sair kimi rəşional yanaşmalar ətrafında baş tutur. Təbii ki, birliklər məsələsinə bu iki fərqli anlayışları qarışdıraraq yanaşdıqda heç də xoş olmayan təsvir meydana çıxır. Ancaq bunun çox sadə izahı var. Müxtəlif ideya və liderlər ətrafında toplaşmış siyasi partiyalar öz maraqları çərçivəsində bir-biriləri ilə birləşir, sonra isə başqa maraqlarının təsiri ilə də ayrılırlar.

Blok və birliklərin dağılma səbəbləri içərisində şəxsi ambisiyaları, ümumi dil tapılmamasını, qarşılıqlı dialoq və konsensus çatışmazlığını, hətta hakimiyyətin bu parçalanmada maraqlı olmasını da göstərmək olar.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

"Yeni Müsavat"ın 17 avqust tarixli sayında Gədəbəyin Qoşabulaq (köhnə adı Keşişkənd) kəndindən reportaj təqdim etmişdik.

Reportajda kənd sakinlərinin üzleşdiyi sosial problemlərdən, Keşişkəndin qazsız qalmasından, camaatın məcburiyyətdən meşələri qırmasından, habelə kəndin tarixindən yazmışdıq.

Kənd camaatı bizə danışmışdı ki, bolşeviklərin ilk gelişində ermənilərin təkidi ilə qətlə yetirilənlər arasında Çar Rusiyasının Duma üzvü, Keşişkənddən olan Allahyar bəy Zülqədər və ailə üzvləri də olublar.

Qətl zamanı Allahyar bəyin xanımı, inancılı insan Seyid Nisə xanım da güllələnərək şəhid olmuşdu. Onların oğlu və qızı da öldürülməklə, qalanları qaçaraq canlarını qurtarmışdılar.

Sakinlər bizimlə söhbətində onu da bildirmişdilər ki, onları narahat edən məsələlərdən biri kənddə Seyid Nisə xanımın məzarının yanında yarımçıq tikilmiş məscidin inşasını başa çatdırmaq imkanlarının olmamasıdır.

Onlar dövlət rəhbərliyinin bu məsələdə dəstək göstərməsini xahiş etmişdilər. Görünür, sakinlərin müraciəti hələ aidiyyəti üzrə lazımı instansiyalara çatmayıb.

Ona görə də Keşişkəndin ziyalılarından biri Hacı Abbasqulu Kərbəlayi Mürsəloğlu redaksiyamıza təşrif buyuraraq ibadət evinin tikilməsində köməklik göstərilməsi üçün "Yeni Müsavat" qəzeti vasitəsilə bir daha prezident İlham Əliyevə və I vitse-prezident Mehriban Əliyevaya kənd sakinləri adından müraciət etdi.

Hacı Abbasqulu Kərbəlayi Mürsəloğlu "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, özü din adamıdır, atası kərbəlayi olub: "O dövrdə atam Kərbəlayə gedəndə İranda saxlanmışdı. Ona demişdilər ki, bolşeviksiz, nə niyyətlə Kərbəlayə gedirsiniz?"

Çox sıxma-boğmadan sonra buraxmışdılar. Hətta həbs edə bilirdilər. Yəni atam o dərəcədə imanlı insan olub ki, hər bir riski gözsə alaraq Kərbəlayə ziyarətə getmişdi. Mən də onun kimi Allaha bağlı, inancılı adamam. Bu müraciətimin qayəsi budur ki, Keşişkənddə tikintisi yarımçıq qalan məscidimiz dövlətin köməyi ilə inşa edilsin, inancılı adamların istifadəsinə verilsin".

Onun sözlərinə görə, Keşişkənd bəy kəndi kimi tanınır: "Allahyar bəy Zülqədər Qafqazda və Çar Rusiyasında hörmətli bəylərdən olub. Onun II Nikolayın yanında olan kreslosu indi də Ermitajda saxlanılır.

Bəy insanlara əl tutub, kö-

"Bu məscid tikilsə, azan səsi erməni kəndlərinə yayılır" - Gədəbəydən prezidentə müraciət

Rayonun keçmiş Keşişkənd, indiki Qoşabulaq camaatı dövlət başçısından və I-ci vitse-prezident Mehriban Əliyevadan 30 ilə yaxındır tikintisi yarımçıq qalmış ibadət evinin tamamlanması üçün kömək istəyir

mək edib. Mərdliyi ilə ad çıxarıb. Keşişkəndin meşələrinin salınmasında və qorunmasında xüsusi əməyi olub.

Amma bəylərə qənim kəsilmiş bolşeviklərin əlaltıları ermənilərin hiyləsinə aldandıraq Allahyar bəyi və ailə üzvlərini güllələyirlər, var-dövlətini talayırlar, 40 otaqdan ibarət mülkünü isə yandırırırlar.

Bununla da iş qurtarmır, onların Keşişkənddə ümumi məzarlıqda dəfninə icazə verilmir deyə kəndin kənar ərazisində, təpənin üstündə torpağa tapşırırlar. Dəfndə adamlar qorxusundan iştirak etmirlər, bir-iki adam olur.

Bu gün Keşişkəndin həmin yerində Allahyar bəyin, Seyid Nisə xanımın, oğlu Məmməd və qızı Şahbanunun məzarları var. Seyid Nisə xanımın cəddinə olan inamla bağlı onun məzarlığı həmişə

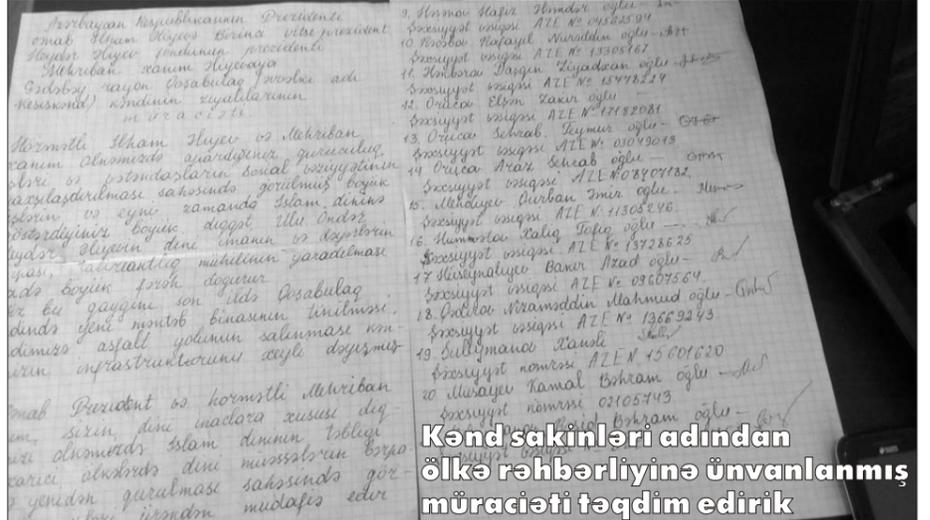
ziyaretgaha çevrilib.

Hətta sovet vaxtı kəndin sakinlərindən biri olan Hüseyinalı kişi oğlu əsgər gedəndə balasının sağ-salamat qayıtması üçün onun cəddinə nəzir deyərək, Seyid Nisə xanıma başdaşı düzəldirməyə söz verir.

Vaxt-vədə yetişir, oğlu müharibədən salamat qayıdır, Hüseyinalı kişi Seyid Nisenin qəbirdaşını sifariş verir, hazırlanır. Amma 1970-ci ilə qədər başdaşını gətirib məzarına qoya bilmir. Çünki sovet rejimi başdaşını ora gətirib qoymağa imkan verməyib.

1970-ci illərdə Abbasqulu müəllim və Göycə müəllim daşığı gecə ilə gətirib Seyid Nisə xanımın torpağı üstündə qoyurlar.

Həmin vaxt bu hadisə ciddi narahatlığa səbəb olur, orqan işçiləri araşdırırlar, amma

kimin əməli olduğu sübut olunmur".

Hacı Abbasqulu qəzetimizə qeyd etdi ki, müstəqillik dövründə, 1992-ci ildə kəndin iş adamı İlham Abdullayev Seyid Nisə xanımın adına məzarının yanında məscid tikmək qərarına gəlir:

"İş başlanır, tikinti gedir, bünövrəsi qoyulur. Amma onun səhəti aman vermir ki, arzusunu axıra qədər başa çatdırılsın. Bu günə kimi tikinti yarımçıq qalıb.

Düz 30 ilə yaxındır ki, camaat yarımçıq tikilini qoruyur, dağılmasına imkan vermir. İntəhası, insanların məscidi tikdirib istifadəyə verməyə sosial şəraiti imkan vermir.

Ona görə kənd sakinləri olaraq xahiş edirik ki, prezident İlham Əliyev və I vitse-prezident Mehriban Əliyev Keşişkənddə Allah evinin tikintisinə kömək etsinlər.

Bu məscidin tamamlanması ümumilikdə dağlıq ərazidə yerləşən onlarla kəndin sakinlərinin dini etiqadını gücləndirir, İslam dininin bu ərazidə təbliğinə töhfə vermiş olar.

Biz bilirlik ki, istər ölkə baş-

çısı, istərsə Mehriban xanım, ölkəmizdə və daha geniş ərazilərdə islam və digər dinlərin adına olan abidələrin tikilməsində, bərpasında çox böyük xidmət göstərirlər. Onlar hər zaman məscidlərin tikilməsi, əsaslı təmiri üçün lazım olan dəstəyi göstəriblər.

Bu da onların İslam dininə olan böyük inamı və hörməti kimi xalq arasında qəbul olunur. Keşişkənd camaatı da bu dəstəyi arzu edir.

Əgər Seyid Nisə xanımın məzarının yanındakı məsciddən azan səsi eşidilsə, bütün Gədəbəyin kəndlərinə, dağlarına yayılır, hətta yaxınlıqdakı erməni kəndlərində də eşidilərdi.

Hacı Abbasqulu xatırladı ki, dövlət rəhbərliyinin təşəbbüsü ilə 2018-ci ildə böyük ziyaretgah olan Haçaqayaya gedən asfalt yol çəkilib: "Hər il ora gedən yüzlərlə ziyarətçi məhz Seyid Nisə xanımın qəbrinin yanından keçir və ona həmişə rəhmət oxuyur.

Biz çox istəyerdik ki, şəhid Seyid Nisə xanımın adına bu məscidimiz tikilib istifadəyə verilsin, hər il Haçaqayaya ge-

dən yüzlərlə ziyarətçi burdan keçərkən məsciddə də ibadət eləsin, dualar oxusun.

Cəddinə böyük inam olan Seyid Nisə xanım bir azərbaycanlı qadın kimi də çox cəsəretli, öz dininə böyük hörmət edən və etdirən bir insan olmaqla yanaşı, ailəsini də yüksək qiymətləndirib.

Hətta güllələnmə dövründə onu bəydən aralanmasını tələb edəndə demişdi ki, Al-

Kənd sakinləri adından ölkə rəhbərliyinə ünvanlanmış müraciəti təqdim edirik

Klassik Xalq Cəbhəsi Partiyasında (KXCP) ciddi qalmaqla yaşanması ilə bağlı məlumatlar yayılıb. KXCP üzvü Oqtay Güləliyev sosial şəbəkədə partiyanın avqustun 26-da keçirilən Ali Məclisin sessiyasında dava-dalaş düşdüyünü bildirib.

Onun məlumatlarına görə, partiya sədri Mirmahmud Mirəlioğlunun gətirdiyi adamlar Ali Məclis üzvü Nisəxanım Vəliyevanı təhqir edib, ona hücum çəkiblər.

KXCP-də sədrlik uğrunda savaşı başlayıb

Oqtay Güləliyev qrupu Mirmahmud Mirəlioğluna qarşı...

Partiya üzvü Nisəxanım Vəliyeva iddia edir ki, Ali Məclisin sessiyasında onu təhqir edib, üstünə hücum çəkiblər.

Bəzi məlumatlarda isə deyilir ki, KXCP-də sədrlik uğrunda mübarizə gedir. Problemin kökündə bu məsələ dayanır. Oqtay Güləliyev Mirmahmud Mirəlioğlunu sədrlikdən uzaqlaşdırıb özü sədr olmağa çalışır. Bunun üçün uzun müddətdir adıçəkilən şəxslər arasında gərgin münasibətlər hökm sürür. O.Güləliyevin sosial şəbəkədə və mediada KXCP sədrinə qarşı hücumları genişləndirdiyi, bu prosese özünün tərəfdarlarını da cəlb etdiyi müşahidə olunur. Eyni zamanda iddia edilir ki, hələ də Milli Şurada qalan O.Güləliyevi AXCP sədri Əli Kərimli dəstəkləyir. Əli Kərimli köhnə "düşməni" M.Mirəlioğlunu O.Güləliyevin əli ilə KXCP sədrliyindən kənarlaşdırmağa və KXCP-ni Milli Şuraya gətirməyə çalışır.

Deyənlərə münasibət bildirmək üçün **KXCP İdarə Heyətinin üzvü Xəzər Teyyublu** ilə əlaqə saxladıq. X.Teyyublu bildirdi ki, Ali Məclisin 26 avqustda keçirilən iclasında iştirak etmədiyi üçün orada baş verənlər haqda dəqiq nə isə deməkdə çətinlik çəkir: "Ümumi olaraq deyə bilərəm ki, KXCP hazırkı vəziyyətdə ölkədə ictimai-siyasi durğunluq durumunda demokratiya uğrunda fəaliyyətinə davam edir. KXCP qocaman, uzun və ağır siyasi yol gəlmiş partiyadır. Bölücü-

lük, destruktiv fəaliyyət burada alınmaz. Həll olunacaq məsələlər var ki, yəqin onlar da həllini tapar".

KXCP İdarə Heyətinin keçmiş üzvü, partiya fəali Südeyif Sadıqlı isə aznews.az-a müsahibəsində deyib ki partiyanın heç bir tədbirlərinə getmir, amma ümumi olaraq partiya daxilində baş verən proseslərdən xəbərdardır: "Partiyada bəzi narazılıqlar var. Həmin narazılıqlar ucbatından da tək cə mən deyil, partiyanın ən aparıcı 5 nəfər üzvü qurumdan ayrılmaq üçün istefa verib, kənardadır. Aradan xeyli vaxt keçməsinə baxmayaraq, keçmiş dostlar bizi günahlandırır ki, guya bizlər partiyanın inkişafına mane oluruq. Biz də sakit oturmuşuq. Nə partiyanın, nə də sədrin əleyhinə açıqlama veririk. Lakin partiyanın bəzi üzvləri var ki, müntəzəm olaraq, xüsusilə sosial şəbəkələrdə nəinki cəbhəçiyə, ümumiyyətlə, insana yaraşmayan münasibətlər göstərirlər. Onlar partiyanın sədrinə, bəzi üzvlərinə, o cümlədən qurumun fəaliyyəti-

nə qarşı xoşagəlməz ifadələr işlədirlər. Halbuki həmin şəxslər bu günə kimi partiyada heç bir ciddi fəaliyyət göstərməyiblər. Hətta rayon şöbələrinin çoxları yığıncaqlarını belə keçirməyiblər. Ona görə partiyanın qurultayı da ləngiyir.

Nisəxanım Vəliyeva isə uzun müddətdir ki, KXCP üzvüdür. Nisəxanım Vəliyevanı sədrə və partiya sədri kimi tanıyırdıq. Mirmahmud Mirəlioğluna qarşı münasibəti də səmimi idi. Sosial səhifədə yazdığı fikirlərdən aydın olur ki, onun sədrə qarşı münasibətinin dəyişməsinə də kənar qüvvələrin əli var. Təəssüf ki, Nisəxanım Vəliyeva bu istiqamətdə fəaliyyətini hələ də dayandırmayıb. Biz onun fikirlərini istər mətbuatda, istərsə də sosial şəbəkədə mütəmadi olaraq izləyirik. Nisəxanım Vəliyeva nəinki sədri tənqid edir, hətta Mirmahmud ağanın ünvanına aşağılayıcı ifadələr işlədir. Bəzən tənqidlərə də yol verir. Açıq deyim ki, mən o tənqidləri qadına yaraşdırmazdım. Yeni qadının ağızından

belə ifadələr çıxmamalıdır".

S.Sadıqlı deyib ki, partiyada bəzi üzvlər var onların iddiaları özlərindən çox-çox böyükdür. Onlardan biri də elə Oqtay Güləliyevdir: "Mərhum prezident Əbülfəz Elçibey dünyasını dəyişəndən sonra partiyanın Nizami rayon şöbəsini təsis etdik. İlk gündən həmin şöbənin sədri oldum. Oqtayın Nizami şöbəsinə heç bir aidiyyəti yox idi. Onu biz bir gənc kimi irəli çəkdik, partiyanın Ali Məclisinin üzvü elədik. Ümid etdik ki, o, gəncləri ətrafına yığıb partiyanı gəncləşdirəcək. Çox təəssüf ki, biz onunla bağlı olan ümidlərimizdə yanlışdıq. Zaman keçdi, Mirmahmud bəy Oqtay Güləliyevi irəli çəkdi, sədrin müavini, İdarə Heyətinin üzvü etdi. Həmin dövrdə Oqtay Güləliyev KXCP və onun sədri haqqında yüksək fikirdə idi. Amma Milli Şura məsələsinə gələndə fikirləri dəyişdi. KXCP Milli Şuradan geri çəkildi, amma Oqtay Güləliyev bu günə kimi Milli Şuradadır. Partiyada heç bir fəaliyyəti olmayan Oqtay Güləliyev qəfildən partiya sədri olmaq fikrinə düşdü. Halbuki onun nəinki partiyada, heç Nizami şöbəsində belə nüfuzu yoxdur. Oqtay yaxşı hüquq müdafiəçisi ola bilər. Amma KXCP-yə sədr olmağı onun xəyalıdır. Sədrin hədəfə alınmasının da bir əsas səbəbi son vaxtlar Mirmahmud Mirəlioğlunun cəmiyyətdə nüfuzunun artmasıdır".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Məsəvat"

Adıyla böyüyənlərin şansı - bəs Yanık neyləsin?

Samir SARI

Bir dəfə rus satiriklərindən biri insanın ad və soyadının onun həyatında önəmli rol oynadığına dair bir fikir bildirmişdi, yazmışdı ki, məsələn, prezidentimiz Putinin soyadında cəmi bir hərf başqa cür olsaydı, T əvəzinə K yazılıbsaydı, o, heç vaxt Rusiya prezidenti ola bilməzdi.

Hər dəfə ölkəmizdə bəzi valideynlərin yeni doğulmuş körpələrinə eldən dışarı, qərribə adlar verməyə cəhd etmələri və aidiyyəti strukturlar tərəfindən bu təşəbbüsün çağının beşiyində boğulması xəbərləri yayılanda yadıma o satirikin sözləri düşür. Adam çox haqlıdır.

Bu cür valideynlər isə nəinki haqsızdırlar, hətta, pis çıxmasın, zırramadırlar. Sən oğluna Yanık adı qoyaraq onun həyatını niyə məhv edirsən, yaramaz? İnsan öz övladına da bu qədər düşmənçilik edərmisən?

O, uşaq ağızıyla quş tutsa da, ağıl-kamalda Stefan Hokinqdən öte olsa da, Yanık adıyla hara gedəcək? Onu elə orta məktəbdə adına görə o qədər psixodirəcəklər, ələ salaçaqlar ki, ya hər gün kimisə döyəcək, ya da hər gün döyüləcək. Böyük ehtimalla ikincisi olacaq. Çünki onu təkləyəcəklər. Uşaq məcbur olub, ildə bir məktəb dəyişəcək, 9-u bitirən kimi məktəbdən uzaqlaşacaq. Yox, ali təhsil almaq istəsə, hansısa universitetə daxil olsa, 4 il də ali məktəbdə günü qara olacaq. Adamı Yanık, Yanık deyib barmaqla göstərəcəklər.

Daha sonra onun hələ bu adla işə düzəlməsi var, hansısa kollektivə düşməsi var. Dalınca da lağlağı edib güləcəklər, üzünə də deyəcəklər.

Bu adla o hansı qıza yaxınlaşa biləcək, özünü necə təqdim edəcək? "Xanım, mənim adım Yanıkdır" deyə biləcəkmi? Qızlar ondan QİÇS xəstəsindən qaçan kimi qaçaçaqlar. Lap deyək ki, axırda hansısa ürəyiyumşaq, insanpərvər qız (şükür ki, belələri də var, amma rast olmaqlardır) tapılacaq və Yanığa könül verəcək. Bəs o qızın valideynləri qızı ona verəcəklərmi? Böyük ehtimalla verməyəcəklər. Qızın atası onun adını eşidən kimi deyəcək, mən yanığa qız vermərəm, buna ad verən bunun canındakını bilib ki, bu adı qoyub.

Görürsünüzmü, dünyaya gəlmiş vaxt Oskar, Nobel, "Qızıl top" mükafatları almaq üçün nəzəri imkanları olan adam sırf şəxsiyyət vəsiqəsinə bu ad yazıldığına görə bütün şansını itirmiş olur. Bu, yalnız o halda mümkün ola bilər ki, Yanığın valideynləri köçüb İspaniyaya, Fransaya, Çexiyaya gedələr, oralarda onun Yanık adıyla uğur qazanmaq şansı yarana bilər.

Amma oğluna Yanık adı qoyan adamlarda hardadı o fərasət, o qabiliyyət. Allah bilir, o, dağın başında, aranın ortasında və ya lap At Yalında yaşayan və ömründə bir dəfə Bakıya gəlməyən bir adamdır.

Hələ bu, o nəhs adlardan yalnız biridir. Rəsmi informasiyada göstərilir ki, övladına Xanna, Mamabikə, Marel, Yamel, Nanoş, Nüyvər, Oyat, Nüzhec, Süngüs, Tuqa, Vergili, Memed, Postaçı, Seçki, Səlo, Kayral, və Yubuğ adları qoymaq istəyənlər də olub.

Səlonu anladığı, Cəmo, Apo, Maho qrafasındandır, Kayral adını seçən də, ola bilər, bir tərəfi qazaxdır, oğluna Kayrat adı qoymaq istəyib, Memed adını bəyənən, güman ki, o adı türk seriallarında eşidib - filmlərdə Mehmet adlı adamlara Memed deyirlər. Bəs övladına Yubuğ adı verən adam bunu haradan götürüb və niyyəti nədir?

Körpəsinə Vergili adlandırmaq istəyən şəxsin niyyəti isə bəs-bəllidir. O, uzaqgörən adamdır, istəyir ki, övladı həddi-büluğa çatanda fala baxsın, ekstrasenslik ələsin. Adı da üstündədir. Bəs Postaçı nə ilə məşğul olacaq? İndi poçtalyon qalımı? Hər şey elektronlaşdı. Yaxşı ki, bunu nəzərə alaraq, övladına Elektron, Virtual (Real adı çoxdan var), İmeyl adı qoyanlar yoxdur. Amma əmin edərəm ki, gələcək qadağan olunacaq adlar siyahısında bu adlara da rast gələcəyik.

Balasının Seçki adı daşmasını istəyən şəxslərlə bağlı travma yaşamış biri olacaq. Onu başa düşmək lazımdır. Amma oğlunun və ya qızının adını Nüzhec və Süngüs qoyanın yaxasından yapışdırmaq soruşmaq gərəkdir ki, o sözlərin mənasını izah ələsin. Kim bilir, bəlkə müqəddəs kitablarda yer alan bir sözdür, etiraz edərək, günaha batırıq?

Bu yerdə yadıma düşür ki, əslində o vaxt Dədə Qorqud da boyunlayıb yerə yıxan gəncə Buğac adı qoyarkən düz eləməyib. Nə ehtiyac vardı? İndi biz elə ad qoysaq, hökumət icazə verməz.

Turist cildinə girmiş gəlin

Zamin Hacı
zaminhaci@gmail.com

"Bu əlamətlərə görə üç Mixaylo asmışıq, ikisini də güllələmişik!"

("Uzaq sahillərdə" filmindən)

Paytaxt polisi dilənçilərlə mübarizəsini davam etdirir. Deyir, dilənçilər bəzən özlərini turist kimi aparır, polis əməkdaşlarını aldadırlar, aradan çıxırlar. Doğrudan da, Məşədi İbadın sözü olmasın, çadralı turistin hansı azərbaycanlı, hansı ərəbdir, hardan biləsən? Çətin prosedurdur. Hərçənd, polisin açıqlamasında dilənçilərin özlərini məhz müsəlman-ərəb turistlərə oxşatması söylənməmişdi, mən belə güman etdim. Ola bilər, dilənçilər ingilis dilini öyrənib amerikalıya, ingilise də özlərini bənzətsin. Şəxsən şahidi olmuşam, paytaxtın mərkəzində bir dəfə yaşlı dilənçi qadın məndən Azərbaycan dilində pul istədi, heç bir reaksiya vermədiyimi görəndə əvvəlcə "denqi", sonra "mani, mani" dedi. Yəqin dilənçilər üçün hardasa xarici dil kursları açıqdır. Ümumiyyətlə, yaxşı olar azı bir xarici dil bilməyən dilənçilər ölkəmizdə dilənməyə buraxılmasın.

Eyni zamanda dilənçilərin turist qılfına girməsi Azərbaycanın turizm potensialını qiymətləndirməyə çətinlik yaradır. İndi nə biləsən ölkəmizə il ərzində girən turistin nə qədəri dilənçi, nə qədəri həqiqətən turistir? Üstəlik, dilənçiləri hər tutanda turist kimi saysan, yalan olmasın, turizmde İspaniyanı, Antalyanı ötmək olar. Axı elə həmin xəbərdə Bakıda yaxalanan əxlaqsız qadınların sayı haqda da maraqlı izahat var idi və bəzi statistika problemlərimizə işıq salırdı. Bir ayda Bakıda 350 nəfər əxlaqsız qadının saxlanması zəhmətkeşlərimizdə mənəvi dəyərlərimiz, mentalitetimiz sardan narahatlığa səbəb olmuşdu, polisin sözcüsü isə deyir o rəqəmdən dilxor olmayın, bəzi qadınları 3-4 dəfə saxlayıb saymışıq. Saxlayırlar, profilaktik söhbət aparıb buraxırlar, səhəri gün yenə saxlayırlar və söhbətləşirlər, buraxırlar və sairə. Nəticədə statistika qalxır, qadınlar isə artmır. Əhsən. Bu metoddan bəlkə kənd təsərrüfatında, giləs, səbət, xiyar istehsalında yararlanmalı, iqtisadi uğurlarımızı artırmalıyıq. Yoxsa bəzi danabaşlar iddia edir azalma var.

Əxlaqsızlıq isə nəinki qadınlar, heç kişilər arasında da mümkün deyildir, bizdə hökumət bu işlərə çox yaxşı nəzarət edir. Örnək üçün, mən son bir ayda azı 2 rəyondan qaçmış 3 uşaqlı gəlinlərin Bakıda polis orqanları tərəfindən tapılıb ev-əşiyinə, doğma ocağına, isti yuvasına, nə bilim, canım sənə desin, qaynana qucağına, əmioğlu bucağına və sairə məhrəm nöqtələrə qaytarılması haqda oxumuşam (Burda da inkişaf, artım sevindiricidir, çünki qabaqlar adətən 2 uşaqlı gəlinlər evdən qaçırdı. Ümid edək növbəti illərdə 4, 5, 6 və daha çox uşaqlı gəlinlər rayonlardan paytaxta qaçarlar. Hamısı hesab-kitaba girir. Əgər 3 uşaqlı gəlin tapılırsa, yaxud qanunun diliylə desək, tərəfimizdən aşkar edilib götürülürsə, müvafiq olaraq bunu "3 ana və 6 bala tapıldı" formatında dəftərə yazırlar). Mənim yaxşı yadıma gəlir, AXC-Müsavat cütlüyünün hakimiyyəti erasında analar, gəlinlər, uşaqlar, hətta bəzən nişanlı qızlar (!!!!!) kütləvi şəkildə Bakıya qaçır, gizləndirilər, bacarıqsız cəbhəçilər isə onları tapa bilmir, bir çox hallarda isə deyərdim ki, tapmaq istəmərdilər! İndi isə qaçan gəlinləri uzağı bir aya aşkar edib ev-əşiklərinə, başqa dislokasiya yerlərinə (bax: yuxarı) qaytarırlar.

Doğrudur, qaçan gəlinlər arasında xarici turist cildinə girənlər də olur, ancaq hüquq-mühafizə orqanlarımızı aldatmaq mümkün deyildir. Uzağı bir dəfə aldadarsan, iki dəfə aldadarsan, bəs üçüncü dəfə nə edəcəksən? Atalarımız üçdən demişdir. Həmçinin, hüquq-mühafizə orqanlarımızı aldatmaq istəyənlər əslində özlərini aldadırlar!

Yazımı böyük şairimiz Səməd müəllimin misraları ilə bitirirəm: "Səhər-səhər dağ döşünə, Bir qız çıxdı gülə-gülə. Sağ əliylə sol döşünə, Bir gül taxdı gülə-gülə".

İran ordusunun Hərbi Dəniz Qoşunları Xəzər dənizində "Davamlı Təhlükəsizlik" adlı hərbi təlimlərinə başlayıb. Təlimlər 25,8 min dəniz mili ərazisində keçirilir. Cənub qonşumuzun bu təlimləri Xəzərlə bağlı bəzi məsələləri bir daha gündəmə gətirib.

Bəllidir ki, 20 illik danışıqlardan sonra bir il öncə Rusiya, İran, Azərbaycan, Qazaxıstan və Türkmənistan Xəzər dənizinin bölünməsi prinsipləri barədə razılığa gəliblər. Amma bütün bunlara baxmayaraq, İranla yanaşı Rusiya faktiki özlərini Xəzərin sahibləri kimi aparırlar. İstədikləri vaxt hərbi təlimlərini keçirirlər. Ancaq, məsələn, Azərbaycanın qoşulduğu Transxəzər qaz layihəsinə müxtəlif yollarla mane olmağa çalışırlar. Təkcə bir fakti göstərək ki, ötən ay Türkmənstanda Birinci Xəzər İqtisadi Forumu baş tutdu. Forumda ən çox müzakirə olunan məsələ Transxəzər qaz kəmərinin taleyi ilə bağlı oldu ki, bu qaz kəməri təbii qazın Avropaya nəqli üçün Xəzərin Azərbaycan və Türkmənistan sahillərini birləşdirməsini nəzərdə tutan layihədir.

Forumda Rusiya və İran təmsilçiləri Xəzərin dibi ilə boru xəttinin tikintisinin əleyhinə çıxdılar. Ölkə rəsmiləri səbəb kimi ekoloji məsələləri göstərdilər. Halbuki ekologiyani ən çox korlayan hərbi təlimlərdir. Rusiya və İranın bu etirazının arxasında Amerikanın Xəzərin təhlükəsizliyi ilə əlaqədar bu ilin iyulunda Azərbaycana etdiyi 100 milyon dollar həcmində hərbi yardımın dayandığı günlərlə müzakirə edildi. Rusiya və İranın Xəzər hegemonluğuna son qoymaq üçün digər Xəzəryanı ölkələrin nə etməli olduqları barədə müxtəlif suallar səslənir.

Beynəlxalq əlaqələr üzrə ekspert Elşən Mustafayev Xəzərin hərbişəkilirdiyini bildirdi: "Xəzər dənizi əslində çoxdan hərbişəkilirilib. Hələ illər öncə Rusiyanın Xəzərdəki hərbi donanmasının gücləndirilməsi ilə bağlı qərarı məhz buna xidmət edirdi. Xəzərin statusunun müəyyənləşdirilməsi ilə bağlı narazılıqlar o zamanlar Türkmənistan tərəfindən qaldırılırsa da, əslində bu fikrin müəllifinin Rusiya olduğu heç kəmə sirr deyildi. O zamanlar mövcud olan status daha çox İranı və Rusiyanı qane etmirdi. Lakin özləri açıq şəkildə bu məsələnin üzərinə getmərdilər, digər dövlətlər vasitəsilə mesajlarını çatdırırdılar. Nəticədə tam istədikləri kimi olmasa da, Xəzərin əvvəlki statusundan özləri üçün daha əlverişli statusun razılaşdırılmasına nail olublar. Rusiya Xəzərin karbohidrogen ehtiyatlarının özünün iştirakı olmadan işlənməsini, ən əsası, böyük siyasi anlam daşıyan logistik işlərin onların isteklərinə zidd olaraq Qərblə işləmə-

Xəzərdə artan barıt qoxusu-İran və Rusiya güc göstərir

Hər iki dövlət Transxəzər qaz kəməri layihəsinə qarşı çıxmaqla tək Azərbaycanın deyil, eyni zamanda Qərb şirkətlərinin maraqlarına qarşı çıxır

sini heç zaman qəbul etməyib. Bütün vasitələrlə çalışır ki, bu lahiyələrin həyata keçməsinə mane olsun. İranın və Rusiyanın Xəzərdəki hərbi təlimlərini isə hövzədə söz sahibinin kim olması ilə bağlı vermək istədikləri mesaj kimi dəyərləndirirəm. Bununla ilk növbədə Qərb şirkətlərinə eyham vurulur ki, gələcəkdə Xəzərdə olan iqtisadi maraqlarınızın təhlükəsizliyi şübhə altında qala bilər. Xatırlayırınsızsa, bir müddət öncə Rusiya Xəzərdəki gəmilərdən Suriya istiqamətində raketlər atmışdı və bunu günlərlə təbliğ etməklə Xəzərdəki gücünü Qərbbə nümayiş etdirmişdi. Sözsüz ki, Rusiyanın Xəzər siyasəti Azərbaycanın iqtisadi, ən əsası, milli maraqlarına təhlükə və təhdid yaradır. Eyni fikirləri İranla bağlı da demək olar. Bu hövzədə İranın Rusiya ilə mövqeləri çox zaman üst-üstə düşüb. Belə olmasaydı, İranın hərbi təlimlərə başlaması ilə bağlı məlumatlardan sonra Kreml ilk olaraq buna reaksiya verməli, ən azından bu təlimlərin bəlli çərçivəni keçməməsi ilə bağlı xəbərdarlıq etməli idi. Hələ ki, bunu görməmişəm. Hazırda Xəzəryanı ölkələr arasında Azərbaycan müstə-

rin dibi karbohidrogen ehtiyatlarla zəngindir. Hazırkı bölünmə prosesi İran və Türkmənistanı narazı saldı. Buna baxmayaraq, Türkmənistanla gələcəyə yönəlik strateji layihələrə görə mövqə uyğunlaşması mümkün oldu. Amma İran tərəfinin pozucu fəaliyyəti həm Xəzərin dibinin bölünməsinə, həm də Transxəzər layihəsinə mümkünə etdi. Hazırda Xəzərdə İran və Rusiya hərbi baxımdan söz sahibidirlər. Bu iki gücü neytrallaşdırmaq üçün Azərbaycan daha əvvəllər BP və transmilli şirkətlərin gücündən istifadə etmişdi. Görünür ki, buna yenə ehtiyac yaranacaq. Ekoloji detala gəlincə, Xəzərin ən çirklə tərfi İran sahiliyidir. Canlı orqanizmlərin isə ən çox tələf edildiyi zona rus hövzəsidir. Bu cür iddialar əsassızdır. Müharibə məsələsinə gəldikdə isə deyim ki, Xəzər təkcə Rusiyanın hərbi bazası deyil, oradan bütün dünyaya güc nümayişi üçün plasdarm rolunu oynayır. Bu güclü herb ölkəsi Xəzərdə mövcud olduqca müharibə ehtimalı da olmayacaq. Amma status-kvodakı problemləri yaşayacaq".

Beynəlxalq münasibətlər üzrə şərhçi Əziz Əlibəyli iddiaları əsassız sayır: "Xəzərin hüquqi statusu sonuncu dəfə müəyyənləşəndə qərara alındı ki, hövzə bölünsün, amma dibi növbəti müzakirələrə qalsın. Tədqiqatlara görə, Xəzə-

□ **Cavansir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Yaxın günlərdə AŞ PA məruzəçiləri Azərbaycana səfər edəcəklər. Səfər ərəfəsində "Azərbaycan Siyasi Məhbuslara Azadlıq" İttifaqı (ASMAİ) ölkədə siyasi məhbus saydıqları şəxslərin yeni siyahısını yayıb. 8 qrupa təsnif edilmiş siyahıda 117 nəfərin adı var.

Həmməruzəçilərin gəlişinə sayılı günlər qalanda bu cür siyahının açıqlanması çoxsaylı müzakirələr yaradıb. İnsan Haqları üzrə Birgə İşçi Qrupunun üzvü Novella Cəfəroğlu bununla bağlı "Yeni Müsavat"ın ötən sayında bildirmişdi ki, qrantlar almaq üçün belə siyahılar hazırlanır. Hüquq müdafiəçisi bu siyahıyı həmməruzəçilərə bir hədiyyə kimi qələmə vermişdi.

Bununla əslində AŞ PA həmməruzəçilərinin əlinə Azərbaycan hökumətini təftiş etmək, ona təzyiq göstərmək üçün fürsət verdikləri qeyd olunur.

Gedən müzakirələrdə AŞ PA həmməruzəçilərinin əvvəlki illər kimi Azərbaycana təsirlərinin qalıb-qalmadığı da müzakirələr sırasında. Eyni zamanda AŞ PA-nın payız sessiyasının ölkəmiz üçün necə keçəcəyi ilə əlaqədar da bir sıra fikirlər səslənir.

Hüquq müdafiəçisi Mirvari Qəhrəmanlı yeni siyahı barədə tənqidi tonda danışdı: "Hər zaman açıqlamalarımda siyasi məhbusların kimlər ola biləcəyinə işarə etmişəm. Bu günləri Azərbaycanda siyasi məhbus siyahısı hazırlanıb, 117 nəfərin adı var. Lap olsun 50 nəfər. Bunun qəbul edilib-edilməməsi sual atındadır. Bir qədər keçmiş gedirəm. Azərbaycan Avropa Şurasına daxil olmaq istəyəndə siyasi məhbuslar məsələsi o zaman da ortalıqda idi. Bu məsələyə dəqiq səsvərmək

AŞ PA məruzəçiləri sentyabrda gəlir

Mirvari Qəhrəmanlı: "Azərbaycana qarşı hər hansı bir qərar, sanksiya gözlənilmir"

üçün onlar siyahıdan bir neçə nəfərin adını dəqiq yoxlamışdılar. Amma günləri siyasi məhbus mövzusu o qədər aşağılanıb, bu sözün çəkisi azalıb ki, artıq 10-50 nəfərin adını belə təqdim edəndə şübhəli məqamlar ortaya çıxır. Bu günləri hökumətlə mübahisəsi düşəni siyasi məhbus elan edirlər. Administrasiya cəzaları cəzalandırılanlar da belə adlandırılır. Siyasi məhbus adlandırılan şəxsin bütün məhkəmə prosesləri gedəndən, yeni ilk instansiyadan başlayaraq son instansiyaya məhkəməsi bitəndən sonra sübut olunur ki, bunun etdiyi əməldə siyasi motivlər var. Yeni siyasi fəaliyyətlə məşğul

olub, heç bir cinayət etməyib, sadəcə, siyasi fəaliyyətinə görə həbs edilib. Məhkəmə proseslərinin bütünlüklə monitorinqləri aparıldıqdan sonra şəxsləri siyasi məhbus adlandırmaq olar. Son siyahıda 117 nəfərin adı var və bu siyahı kimlərin tərtib etdiyini bilmirəm. Amma düşünmürəm ki, həmməruzəçilər bu 117 nəfərə görə gəliirlər. Sadəcə, hər kəsə bellidir ki, zaman-zaman həmməruzəçilər ölkəmizə gəlir, müəyyən görüşlər keçirirlər. Sonradan hesabatlarını təqdim edirlər ki, Azərbaycanda olduq, hüquq müdafiəçiləri ilə görüşdük. Vəssalam, bununla işlərin bitmiş hesab edirlər. Sadəcə,

narahat olduqlarını bildirirlər. Siyasi məhbusların olması üçün Azərbaycan daxilində ölü vəziyyətə salınmış və təndəş cəmiyyəti, hüquq müdafiə təşkilatları dirildilməli, bunların fəaliyyətləri təkmilləşdirilməlidir. Avropadan kömək gözləməyə dəyməz. Azərbaycan ilə Avropaya 10 milyard kubmetr qaz verməlidir. 2021-ci ildə bu 16 milyard kubmetr olacaq. Sonrakı illərdə bu rəqəm artınlacaq. Bunları deməyimin əsası var. Heç bir beynəlxalq təşkilatdan deyil, öz daxilimizdəki mübarizədən, vətəndaş cəmiyyətindən nələrsə gözləməliyik. Ümumiyyətlə, Avropada siyasi və biznes ma-

raqları insan hüquqlarını üstələyir. Hansısa bir layihəni həyata keçirməkdən, yaxud bir işi görməkdən ötrü şişirdilmiş siyasi məhbus siyahıları hazırlamaq lazım deyil. Ölkə daxilində mübarizə aparmaq lazımdır".

Hüquq müdafiəçisi AŞ PA həmməruzəçilərinin Azərbaycana təsirlərinin 10 il əvvəlki kimi qalmadığını düşünür: "Bilirsiniz ki, Cənub Qaz Dəhlizi artıq 1-2 ildir fəaliyyət başlayıb. Həmin illərlə 10 il əvvəl arasında fərq olmalıdır. 2001-ci ildə Azərbaycan Avropa Şurasına daxil oldu. Ondan sonra bir çox neft-qaz layihələri həyata keçirdik. Bundan əlavə, 10 il əvvəl Azərbaycanın güclü müxalifəti var idi. Mətbuat da bu səviyyədə idi. Güclü hüquq müdafiə təşkilatları fəaliyyət göstərirdi. Vaxtaşırı Azərbaycan ictimaiyyətini maraqlandıran məsələlərə toxunulurdu. Güclü vətəndaş cəmiyyəti də var idi. Son 10 ildə temp getdikcə aşağı düşməyə başladı. İndiki vəziyyətdə həmməruzəçilərin görüşdükleri insanlar var. Artıq onlar əvvəlki səviyyədə, gücdə deyillər. Azərbaycan iqtidarında da, müxalifətində də, vətəndaş cəmiyyətində də 10 il əvvəlki insanlar yoxdur. 2009-cu ildəki siyasətdən, fəaliyyətdən bu gün əsər-əlamət yoxdur, o dövrdəki inteqrasiya da yoxdur. Ona görə deyirəm ki, həmməruzəçilər nə gördüklərindən, yazdıqlarından asılı olmayaraq narahatlıqlarını ifadə edəcəklər. 117 nəfərlik siyahıyı tərtib edənlər göstərsələr ki, çox bacarıqlıdırlar, onlara müəyyən dəstəklər də oluna bilər. Onu da qeyd edirəm ki, ölkəmizə gələcək həmməruzəçilər qarşısında çıxış edən insanların bacarığı qəbul ediləcək qərara müəyyən təsirlər edə bilər".

M.Qəhrəmanlı AŞ PA-nın payız sessiyasında Azərbaycana bağlı gözləntilərindən də söz açdı: "Yay sessiyası bir neçə ay öncə oldu. O zaman da demişdim ki, fərqli heç nə gözləmirəm. Ona görə ki, yay sessiyasından öncə çoxlu sayda məhbus buraxılmışdı. 117 nəfərlik siyahıyı hazırlayanlar sübut etməlidirlər ki, onlar siyasi məhbusdurlar. Düşünmürəm ki, payız sessiyasında yay sessiyasından fərqli nəşə baş versin. Azərbaycana qarşı hər hansı bir qərar, sanksiya gözlənilmir. Ona görə ki, Avropa Azərbaycandan müəyyən qədər asılıdır. Avropa İttifaqı ilə bağlanacaq sazişin, demək olar ki, hər yerində ticarətdən, iqtisadi əlaqələrdən söhbət gedir. Yəni də deyirəm ki, Azərbaycanda 10 il əvvəlki vəziyyət deyil. Avropanın narahatlığı ola bilər, ola bilər də çox olsun. Sadəcə, aşırı dərəcədə deyil".

□ **Cavansir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Yeni gürcü-rus müharibəsi təhlükəsi- ABŞ qoşunları köməyə gələcək...

Politoloq: "Rəsmi Tiflis nəzarətində olan kənddə özü bilər, post da qurar, patrul da, amma..."

Gürcüstan Cənubi Osetiya ilə inzibati sərhədə yaxın Çorçana kəndində yeni yerləşdirilib. Bu da Sxinvali ilə Tiflis arasında yeni gərginliyə səbəb olub. Bu barədə virtualaz.org xəbər verib. "Cənubi Osetiya Respublikası" gürcü tərəfin bu hərəkətini tənqid edərək adlandırdı və postun götürülməsini tələb edib. Əks təqdirdə adekvat addımlar atacağını bildirdi. Gürcü tərəfi bəyan edib ki, postu götürməyəcək, çünki həmin post Gürcüstanın nəzarəti altında olan ərazidə qoyulub.

"Çorçana kəndi həmişə mərkəzi Gürcüstan hakimiyyətinin nəzarətində olub və bu fakt Avropa İttifaqının müşahidə missiyası tərəfindən də qeydə alınıb", - xarici işlər nazirinin müavini Laşa Darsaliya bildirdi. Məsələyə Cənubi Osetiyani faktiki il haq etmiş Rusiya da qarışıb və gürcü tərəfini vəziyyəti gərginləşdirməkdə, köhnə sərhəd problemini yenidən qabartmaqda günahlandırıb. Rusiya XİN-in bəyanatında deyilir ki, son aylar ərzində Tiflis Qərbi dövlətlərinin dəstəyini alaraq məqsədyönlü şəkildə, tənqidə aksiyalarla və

siyasi-təbliğat kampaniyaları ilə sərhədə vəziyyəti gərginləşdirib. Gürcüstanın Cənubi Osetiya ilə inzibati sərhədə post qoyması yeni müharibənin alovlanma biləcəyi haqda şayiələrə də səbəb olub. Hətta sosial şəbəkələrdə belə xəbərlər yayılıb ki, Cənubi Osetiya "prezidenti" Anatoli Bibilov yaxınlaşan müharibə təhlükəsinə görə ailəsini Moskvaya göndərib.

Rus telekanalları isə daha ciddi iddialarla çıxış edirlər. Onlar hesab edirlər ki, Gürcüstan bilərəkdən belə bir gərginlik ya-

radır ki, Cənubi Osetiya özünü müdafiə etməyə məcbur qalsın, onlar da ABŞ qüvvələrini, hətta üzv olmaq istedikləri NATO qüvvələrini ölkəyə dəvət etsinlər.

Politoloq Əhəd Məmmədli tarixə ekskursiya edərək bildirdi ki, SSRİ qurulandan sonra Stalin Abxaziya ilə Cənubi Osetiyani Gürcüstanla birləşdirib: "Təbii ki, bunlar abxaz və osetin xalqlarından soruşulmadan edildi. Tarixdə gürcü çarlığı ilə bərabər Abxaz çarlığı və Osetin knyazlığı da olub. Bir müddət Abxaz çarlığı gürcü çarlığının vassalı olub. Tarix boyu Qafqaz xalqları bir-biri ilə müharibələrdə, münəcişələrdə olublar. Ruslar Qafqazı istila edəndən sonra istər çar, istərsə də kommunistlərin dövründə Gürcüstan və Ermənistan administrativ resurslar hesabına qurulub, genişləndirib. Rusiya-

nın həmin təsir nəqərlərindən biri də tarixə söykənən gürcü-osetin münəcişəsidir. O ki qaldı Çorçana kəndində polis postunun yerləşdirilməsinə, bu daha çox daxili auditoriyaya hesablanan gedişdir. Düzdür, beynəlxalq hüquq, siyasət Cənubi Osetiyani Gürcüstan ərazisi tanıyır. Amma bildiyiniz kimi, 2008-ci il müharibəsindən sonra Rusiya və bir neçə ölkə Cənubi Osetiyani "müstəqilliyini" tanıyıb. Aydın məsələdir ki, Rusiya olmasa Cənubi Osetiya Gürcüstanla qarşı heç nə edə bilməz. Məlumdur ki, Tsxinvalin Tiflisə yönəlmiş post götürmə tələbinin, əks halda adekvat addımlar atacağını, hətə-qorxularının arxasında Moskva durur".

Politoloq dedi ki, Cənubi Osetiyada rus ordusu var, gürcülər ora hərbi müdaxilə edə bil-

məz: "2008-ci il faciəsi gürcülərin hələ yaddaşından silinməyib. Ümumiyyətlə, Cənubi Osetiyanın yaxın zaman keçiyində Krimvari Rusiyaya "könlü" birləşməsinə gözləyirəm. Bu haqda dəfələrlə söylənilib. Ən azı Putin rejimi Rusiyada olana qədər, gürcülər heç vaxt Cənubi Osetiyaya hərbi müdaxilə cəsarətini özlərini tapmazlar. Cocuq Mərcanlı Azərbaycanın nəzarətində olan kənddə özü bilər, post da qurar, patrul da. Görünən odur ki, Rusiya işğal etdiyi Cənubi Osetiyanın yaxınlığında belə gürcü hərbi birləşmələrini görmək istəmir. Bunu da satelliit Cənubi Osetiyanın əli ilə Tiflisə bildirir. Lazım olsa Moskva özü də bu prosesə müdaxilə edə bilər. Belə olan təqdirdə isə Tiflis Moskva ilə üz-üzə gələ bilməyərək geri çəkilecək.

Bütün bunlara rəğmən öz ərazisində postun qurulması Tiflisin suveren işidir. Bir posta görə Rusiya Qərbi düzəlməkdə olan münasibətlərini gərginləşdirən deyil. Gürcüstan Rusiyadan qorxduğu üçün Cənubi Osetiyaya daha müharibə edən deyil. Gürcüstan bir dəfə ABŞ-a güvənib Cənubi Osetiyaya girdilər və 6 gündən sonra rus tankları Tiflisin 20 km-də dayandırlar. Gürcülər bir daha bu səhvi etməzlər. Rəsmi Tiflis ABŞ-ı yeni hərbi münəcişəsiz də ölkəyə dəvət edə bilər. Bunun üçün Rusiya ilə üz-üzə gəlməyə dəyməz. Əksinə, Çorçanada qurulan post ətrafında provokasiyanı Moskva edir. Bununla da Tiflisə mesaj verir ki, amerikalılar buralara dəvət etmək fikrindən vaz keç. Tiflisin Moskva qarşı provokasiya etmək cəsarəti çatmaz".

□ **Cavansir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Naxçıvan sakini olan 500 şagirdin Bakıda məktəb problemi

Təhsil naziri bildirib ki, məsələdən xəbərdardır

Təhsil nazirinin imzaladığı əmrə əsasən, 2019-2020-ci dər ilində Bakı ilə yanaşı, Gəncə, Sumqayıt, Mingəçevir, Şirvan, Naftalan şəhərləri, Abşeron, Samux, Yevlax rayonları üzrə ümumi təhsil məktəblərində I sinfə şagird qəbulu elektron sistem vasitəsilə həyata keçirilir. Həmçinin həmin əmrə əsasən, ölkə daxilində orta məktəblərdə yerdəyişmələr də onlayn qaydada həyata keçirilir. Gununesi.info-nun məlumatına görə isə Naxçıvan Muxtar Respublikasında anadan olan valideynlərin 500 nəfərə yaxın övladı Bakıda məktəbə qeydiyyatda düşə bilər.

Məsələ ilə bağlı mətbuata daşınan **deputat Qüdrət Həsənzadə** bunları deyib: "Söhbət yüzrlərlə şagirdin Bakıdakı orta məktəblərə dəyişdirilməsindəki probleməndən gedir. Mən təhsil naziri hörmətli Ceyhun Bayramovla danışdım. Nazir bildirdi ki, artıq məsələdən xəbərdardır. Ümid edirəm ki, problem həllini tapacaq".

Yaranmış problemin səbəbləri ilə bağlı "Yeni Müsavat"a danışan **təhsil eksperti Kamran Əsədov** bildirdi ki, Bakıda ərazi prinsipi tətbiq olunan məktəblərdə, ilk növbədə, həmin təhsil müəssisələrinin mikroərazisində daimi qeydiyyatda olan vətəndaşlar övladlarını elektron sistem vasitəsilə qeydiyyatdan keçirə bilərlər: "Həmin valideynlərə müvəqqəti və ya qeydiyyatdan keçirilməmiş şagirdlərin ərazidə yerləşən məktəbdə sığdığı halda, digər məktəbləri seçmələri tövsiyə olunur. Onu da qeyd etmək ki, kirayədə yaşayan valideynlər ərazi prinsipi tətbiq olunmayan bütün məktəblərdə övladlarını məktəbə hazırlığa və birinci sinfə elektron sistem vasitəsilə qeydiyyatdan keçirə bilərlər. I sinfə elektron sənəd qəbulunun tətbiqi "Dövlət orqanlarının elektron xidmətlər göstərməsinin təşkil sahəsində bəzi tədbirlər haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 23 may 2011-ci il tarixli Fərmanının tələblərinin həyata keçirilməsini təmin etmək üçün təhsil sahəsində əhaliyə göstərilən elektron xidmətlərin dairəsinin genişləndirilməsi, şagird kontingentinin uçot sisteminin təkmilləşdirilməsi məqsədilə tətbiq edilir. I sinfə şagird qəbulu üzrə müraciətlərin elektron qeydiyyat sistemi bu prosesin sadələşdirilməsinə xidmət edir. Valideynlərin (qanuni nümayəndələrin) qeydiyyat ünvanı lisey və gimnaziyalar üzrə müəyyən edilmiş əraziyə uyğundursa, digər dildə tədris aparılan bölmə üzrə şifahi nitq bacarıqlarının qiymətləndirilməsi nəticəsində uğur qazanmayan uşaqlar həmin məktəbin yalnız Azərbaycan bölməsinə sorğu yerləşdirə bilər. Əgər valideyn Azərbaycan bölməsi üzrə lisey gimnaziyasını seçməyi istəyirsə, qeydiyyat ünvanı həmin məktəbin müəyyən edilmiş ərazisinə uyğun deyilsə, "Gözləmə" menyusunu seçərək növbəyə yazılacaqdır. Digər dildə tədris aparılan bölmə seçildiyi halda müsabiqəyə yazıla bilər. I sinfə şagird qəbulu prosesində şagird yerləri tutulmuş məktəblər üzrə valideynin növbəyə yazılması üçün aktivləşir".

Qeyd etmək ki, Naxçıvan Muxtar Respublikasından olan şagirdlərin üzleşdiyi problemlə bağlı Təhsil Nazirliyinə sorğu göndərmişik və problem araşdırıldıqdan sonra ətraflı cavab veriləcək.

Mövzunu davam etdirəcəyik.

□ **Nərgiz LİFTİYEVA,**
"Yeni Müsavat"

"Azərbaycan" qəzeti ətrafında müzakirələr sənədir. Deputat Siyavuş Novruzov hesab edir ki, qəzetdə başsağlığı verilməsi ənənəsinə son qoyulmalıdır.

"Rəsmi qəzet olmamalıdır. Keçmiş sovet ölkələrində və səhv etməmişəm, Çində rəsmi qəzetlər qalıb. Bu gün Qərbi mətbuatında rəsmi qəzet yoxdur. Ən yaxşı halda nazirlik və parlament daxilində bülletenlər

bu məsələləri mənədən yaxşı bilir". Deputat rəsmi qəzetlərdə başsağlığının ləğvini də qəbul etmir: "Dünyanın hər yerində başsağlığı var. Türkiyədə buna bir səhifə ayrılır.

rə gəlincə, onlar daha çox dövlət büdcəsindən maliyyələşirlər.

Bu media orqanları reklam, elan verməyi, qazanc götürməyi qarşılarına məqsəd qoymurlar. İctimai KİV-lərin missiyası

Rəsmi qəzetlərin ləğvi və başsağlığı polemikası qızıqdı - media adamlarından reaksiya...

Elçin Şıxlı: "Qərb mətbuatında rəsmi qəzet yoxdur, bizdə də olmamalıdır, başsağlığı isə hər yerdə var"

Aqil Abbas: "Dünyanın hər ölkəsində rəsmi qəzet də var, başsağlığı da..."

Onun sözlərinə görə, "Azərbaycan"ın baş redaktoru B.Sadıqov hər başsağlığına görə 50 manat alır. **Sitat:** "Azərbaycan" qəzeti Sabir Rüstəmxanlının vaxtında 2 milyon tirajla nəşr olunurdu. Bu qəzeti Cümhuriyyət dövründə Üzeyir bəy kimi ziyalılar, dahilər yaradıb.

Bunun adı sənə kifayət edir. Sənənin yolun başqa, bizim yolumuz başqa. Bizim yolumuz haqq yoludur, sənənin əhəmiyyətli!"

"525-ci qəzet" in baş redaktoru **Rəşad Məcid** isə dünyanın bütün nöqtələrində başsağlığı vermək ənənəsinin mövcud olduğunu vurğulayıb.

R.Məcidin fikrincə, problem bu deyil, problem başsağlığının rəsmi qəzetdə dərc olunmasıdır: "Siyavuş müəllim doğru deyir. Fikrimcə, rəsmi qəzet, ümumiyyətlə, olmamalıdır. "Rəsmi qəzet" ifadəsi yalnız Azərbaycanda mövcuddur. Başqa ölkələrdə "rəsmi qəzet" anlayışı yoxdur. İkincisi, əgər başsağlığının rəsmi qəzetdə verilməsi qadağan olunarsa, bu zaman tender elanları da o qəzetlərdən yığılır".

Mülki Məcəllədə qeyd olunub ki, dövlət qurumlarının elan etdiyi tenderlər rəsmi qəzetlərin birində dərc edilməlidir. Yekun fikrim bundan ibarətdir ki, Azərbaycanda rəsmi qəzetlər ləğv olunmalıdır. Çünki dünyanın heç bir yerində bu anlayış yoxdur".

B.Sadıqov tənqidlərə cavabında deyib ki, qəzet üçün reklam bazarı formalaşmayıb: "Televiziya kifayət qədər reklam bazarı var. Hətta sutka ərzində televiziyalarda verilişlərdən daha çox reklamlar gedir".

Çapını dayandırmış "Ayna"- "Zerkalo" qəzetlərinin baş redaktoru Elçin Şıxlı "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, R.Məcid hər hansı ideya ilə sürməyib, rəsmi qəzetlə bağlı Mülki Məcəllədə qeyd olunub:

çap oluna bilər".

E.Şıxlı bildirdi ki, qəzetlərdə başsağlığının çap olunması nümunəsi isə dünyanın çox yerində var: "Başsağlığının çap olunmaması məntiqə uyğun deyil. Mən sizə alman qəzeti göstərə bilərəm ki, hansısa adamın vəfatına həsr olunmuş başsağlığı var. Məsələ etik jest və ya kommersiya marağı deyil. Sadəcə, elanın bir növüdür.

Necə ki, qəzetdə ev satışı, hansısa sənədin itirilməsi barədə elanlar dərc olunur, eləcə də başsağlığı verilir. Yeni normal haldır, bunun ləğvinin əleyhinəyəm. Məsələn, sovet vaxtı nekroloji xarakterli, nazir və yaxud xalq yazısının ölümü ilə bağlı hökumət qəzetində başsağlığı verirdi, ona nekroloji deyilir".

"**Ədalət**" qəzetinin baş redaktoru, **deputat Aqil Abbas** isə rəsmi qəzetlərin ləğvinə qarşı çıxdı. Onun sözlərinə görə, dünyanın hər yerində rəsmi qəzetlər var: "Bu gün prezidentin sərəncamları, fərmanları verildə yazılır ki, filan rəsmi qəzetdə dərc olunduqdan sonra qüvvəyə minir.

Bəs, rəsmi qəzetlər ləğv olunsaydı necə olacaq? Kim fərmanları, sərəncamları çap edəcək? Bax, bu haqda fikirləşən yoxdur".

A.Abbas qeyd etdi ki, müstəqil qəzetlər prezidentin çıxışlarını, sərəncamlarını xəbər şəklinde yayırlar: "Rəsmi qəzetlər ləğv olunsaydı, prezidentin bütün çıxışını, fərmanlarını "Ədalət", "525", "Yeni Müsavat", "Şərq" çap edəcəkmi? Bu qəzetlər xəbər formasında dərc edirlər. Amma rəsmi qəzetlər hamısını ətraflı verirlər və bəzən həmin materiallar bizə lazım olur".

A.Abbasın sözlərinə görə, Türkiyədə rəsmi qəzetlər hər şey yayır: "Bülleten də rəsmi qəzetdir də. Deməli, ayda bir dəfə çap olunurlar? Elçin Şıxlı

Tutaq ki, yas məclisi rayondadır, hüsrə gedə bilmirəm, ya vaxtım yoxdur, ya imkanım çatmır. Onda 25 manat ödəyirəm, adamın dərdinə şərik oluram, qəzetdə başsağlığı verirəm. Dünyada rəsmi qəzet də var, başsağlığı da..."

"**Unikal**" qəzetinin baş redaktoru **Asəf Rzayev** Azərbaycanda rəsmi qəzetlərin sayının yerində rəsmi qəzetlər fəaliyyətədir: "Lakin bizdə rəsmi qəzet sayı çoxdur və onların azalması məqsəduyğundur. Amma bu proses bir şərtlə həyata keçirilməlidir ki, orada çalışan jurnalistlər işlə təmin olumalıdır".

Baş redaktorun dediyinə görə, ölkədə 10-a yaxın rəsmi qəzet var: "Bu say yetərincə çoxdur və bugünkü mətbuatın reallıqlarına adekvat deyil.

O ki qaldı başsağlığının çap olunmasına, bu, biznesdir. Amma hər hansı KİV dövlətdən maliyyələşirsə, abunəsi varsa, bu işə biznes gözü ilə baxmamalıdır".

Jurnalistlərin Həmkarlar İttifaqının sədri, media eksperti Müşviq Ələsgərli bu mövzuda fərqli düşünür.

Onun sözlərinə görə, müasir dünyada rəsmi və ya dövlət qəzetləri anlayışı sıradan çıxır: "Dünyada ictimai KİV-lər var, bir də kommersiya KİV-ləri var. Kommersiya KİV-lərinin maraqları aydındır, qarşısında qazanc götürməyi əsas hədəf qoyub. Onlar jurnalistikanın peşə standartları çərçivəsində fəaliyyət göstərsələr də, məqsəd və hədəfləri əsasən daha çox auditoriya toplamaq, daha çox gəlir, qazanc götürməkdir.

Bunlar üçün sensasiyalı məlumatlar yaymaq, müxtəlif mexanizmlərdən istifadə edib auditoriya qazanmaq normal qarşılanır. Amma ictimai KİV-lə-

cəmiyyəti düzgün məlumatlandırmaq, maarifləndirməkdir.

Sensasiyadan, yalandan kənar durmaq, doğru-dürüst, obyektiv xəbər yaymaq onların başlıca missiyasıdır. Çox təəssüf ki, Azərbaycanda vəziyyət bir-birinə qarşıdır".

M.Ələsgərli qeyd etdi ki, əgər həmin KİV büdcədən maliyyələşirsə, deməli, ictimai mətbuat orqanıdır: "Onun qarşısında gəlir götürmək olmamalıdır, sensasiya yaratmaq, reklam bazarına girmək, kiminsə ölümündən pul yığmaq olmamalıdır. Çünki onlar büdcədən maliyyələşirlər, cəmiyyətin marağında olan məlumatlar yaymırlar. Onların auditoriyası kiçik olur, amma məlumatları etibarlı və dürüst olur. Təəssüf ki, bizdə vəziyyət qarışıq. Baxırsan ictimai KİV-dir, büdcədən maliyyələşir, amma yeri gələndə reklam dalınca qaçır. Dediklərim bir media orqanına şamil deyil, ümumi yanaşmadır, dünya standartlarında qəbul olunmuş qaydadır".

Ekspert bildirdi ki, Azərbaycanda əksər dövlət qurumları öz KİV-lərini təsis ediblər: "Onlar reklam üçün alınan pulları realizə etmək qurumuna çevriliblər. Məsələn, elan və ya başsağlığını öz KİV-lərinə yönləndirirlər, amma cəmiyyət üçün maraqlı xəbəri ictimai KİV-lərə verirlər.

Ona görə də bu gün lokal KİV qurumları saxlamağa zərurət yoxdur. Çünki tanınmayan KİV-lər böyük reklam alıcılarıdır. Tərəfdarıyam ki, dövlət qurumlarının media təsis etmək ənənəsinə son qoyulsun. Mən media eksperti kimi bunu uzun illərdir ki, deyirəm. Digər tərəfdən də, ictimai media nəzəriyyəsində problemlər var, həm nəzəri olaraq, həm də konkret addımlar atılmıdır".

□ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

Prezident Vladimir Zelenski 2019-cu ilin dekabrına qədər kazinoların açılması üçün hüquqi bazanın yaradılmasına göstəriş verib. Ukrayna prezidenti məsələ ilə bağlı Nazirlər Kabineti və hüquq-mühafizə orqanlarının əməkdaşları ilə görüş də keçirib. Ukrayna mətbuatı xəbər yayıb ki, qumar oyunlarının qanuni əsaslarla fəaliyyət göstərməsi üçün qanun layihəsinin hazırlanması nəzərdə tutulur.

Məlumat üçün qeyd edək ki, qonşu Gürcüstanda da kazinoların fəaliyyəti ləqəldir. Vəli turistlər Gürcüstanı axın edirlər və ölkə iqtisadiyyatı kazinolardan kifayət qədər böyük vəsait qazanır.

"Forbes" jurnalının hesablamalarına görə, 2015-ci ildə dünyada bu kimi oyunlardan əldə olunan gəlirin məbləği 423 milyard dollar təşkil edib. Buraya 121 milyard dollar gəlirlə lotereya, 118 milyard dollarla idman mərc oyunları və yarış totalizatorları, 37 milyard dollarlıq gəlirlə onlayn kazino-oyunlar, 67 milyard dollarla ABŞ-ın offlayn kazinoları, 61 milyard dollarla Asiya və Avstraliyanın kazinoları, 12 milyard dollarlıq gəlirlə dünyadakı digər kazinolar aiddir.

Hazırda qumar biznesinin genişliyinə görə dünyada birinci yeri ABŞ tutur. Bu biznesin ilk qanuniləşdiyi ölkələrdən biri də məhz ABŞ-dır. Ondan sonrakı sıralamada Avropanın cırdan ölkəsi olan Monako, Malta, Böyük Britaniya, Kamboca, Hindistan və Çin gəlir.

Azərbaycanda da kazinoların açılması məsələsi tez-tez gündəmə gətirilir. Hətta bir zamanlar təkliflər vardı ki, "Xəzər adaları"nda kazinolar fəaliyyətə başlasın. Bu kazinolar yerli əhali deyil, turistlər buraxılsın. İqtisadçılar hesab edirdilər ki, kazinoların açılması Azərbaycan iqtisadiyyatına yardım

Bakıda kazinoların açılması müzakirələri

Prezident Zelenski Ukraynada kazinoları açır: bəs Azərbaycanda?

edib, ölkəyə turist axınının təmin olunmasında faydalı olar. Qeyd edək ki, Azərbaycanda 1998-ci ildən etibarən kazinoların fəaliyyəti qadağandır.

Eyni zamanda bu məsələ ilə bağlı bəzi iqtisadçılar hesab edirlər ki, kazino dövrü artıq keçmişdə qalıb. Məsələn, iqtisadçı Vüqar Bayramov bildirib ki, milyardları ölkəyə kazinolar deyil, qeyri-neft sektorunun inkişafı gətirə bilər: "Kazinolarla iqtisadiyyatı inkişaf etdirmək

utopiyası artıq çox keçmişdə qaldı. Azərbaycanda turizmin inkişafı ilə bağlı kompleks tədbirlər həyata keçirilsə, kazinolar bərpa edilmədən də bu sektoru inkişaf etdirmək mümkündür. Kazinoların fəaliyyətinin bərpa edilməsi "çirkli pullar"ın yuyulmasına gətirib çıxara bilər. Xüsusən də qeyri-qanuni yollarla pul qazanmış şəxslər həmin pullar rəsmiləşdirilən zaman onu məhz kazinoda udduqlarını göstərə bilərlər. Belə oyunlarda

maraqlı olan xarici turistin kazino oyunları üçün vizasız Gürcüstanı deyil, bahalı Azərbaycana gələcəyi ağılabatan deyil".

Məsələnin sosial tərəfləri barədə "Yeni Müsavat"a danışan sosioloq Əhməd Qəşəmoğlu hesab edir ki, Azərbaycanda kazinoların açılması cəmiyyəti uçuruma apara bilər: "Hansı cəmiyyətdə ki, mənəvi dəyərlər öndə olur, o cəmiyyətlər öz-özünü tənzimləyə bilir. Həmin cəmiyyətlərdə bir

ahəng yaranır. Maddi dəyərlər öndə, mənəvi dəyərlər arxa planda olan cəmiyyətdə isə çox böyük problemlər yaranır. Hansı ki, biz artıq öz cəmiyyətimizdə bunu müşahidə edib, ən eybəcər hallar barəsində, demək olar ki, hər gün məlumat alırıq. Belə davam etsə, bir neçə il sonra daha fəlakətli və xoşagəlməz halların şahidi olacağıq. Bu, cəmiyyətin qanunauyğunluğudur. Bütün bunlar əks-əkimin istəyi ilə baş vermir. Azərbaycan cəmiyyətinə nəzər salsaq biz çox şeyi görürük. Bu cəmiyyət elə bir haldadır ki, hər şey bir-birinə qarışır. Ortada xaotik vəziyyət var. Biz burada indiki və yaxın onilliklərdə ən çox diqqəti ona verməliyik ki, Azərbaycan özünün min illərdən bəri gələn yaxşı dəyərlərini itirməsin. Bir millət və xalq olaraq bunları qorumaq lazımdır. Biz mənəvi dəyərlərə üstünlük verməliyik. Çünki mənəvi, əxlaqi dəyərlərin öndə olması, bu cəmiyyəti yeganə xilas edəcək vasitədir. İndiki vaxtda, etdiyimiz halların baş verdiyi bir zamanda Azərbaycanda kazinoların açılması uyğun hal deyil".

Ekspert bildirib ki, Azərbaycan kiçik bir dövlətdir və burada 2-3 kazinonun açılmasına cəmiyyət dərhal reaksiya verə-

cək: "Hesab edirəm ki, bu, cəmiyyətdə yeni bir dəyişikliyin yaranmasına səbəb olacaq. Nəticədə qeyd etdiyimiz mənəvi dəyərlərə zərbə görəcəyik. Kazinoların açılması heç yerdə, heç zaman mənəvi dəyərlərin inkişafına kömək etməyib. Əksinə, ona zərbə olub. Amerika, Rusiya, Çin kimi dövlətlərdə kazinolar fəaliyyət göstərə bilər. Bu kimi dövlətlərdə mümkündür ki, kazinoların əks-əhdası o qədər də olmur. Heç bir kazinoların həmin dövlətlərdə cəmiyyətə də təsiri olmaz. Lakin düşünürəm ki, Azərbaycan kimi kiçik və həssas bir yerdə kazinoların açılması normal nəticə ilə bitməz. İkincisi də indi elə bir zamandır ki, heç bir dəyər və humanitar siyasət oturmaıy. Belə bir halda kazinoların açılması bu məsələləri bir qədər də qarışdırır. Nəticədə mənəvi dəyərlər daha da pərakəndə hal alıb sıxışdırılır. Ölkəmizdə kazinoların açılması yalnız bir sıra adamların ciblərinə fayda verə bilər. Yalnız maddiyyət haqqında düşünən zaman kazinoların açılmasını dəstəkləmək olar. Ancaq xalqın mənəvi dəyərlərini düşünürüksə, kazinoların açılması yolverilməzdir".

□ Əli RAİS,
"Yeni Müsavat"

Xaricə nə satırıq?

Rəşad Həsənov: "İxrac həm üfüqi, həm də şaquli istiqamətlərdə genişləndirilməlidir"

Azərbaycanda qeyri-neft məhsullarının ixracatının genişləndirilməsi üçün dövlət tərəfindən bir sıra stimullaşdırıcı addımlar atılır. İxrac prosedurlarının sadələşdirilməsi, qeyri-neft məhsullarının ixracına təşviqinin ödənməsi, sahibkarların məhsullarının müxtəlif ölkələrdə tanıtılması üçün tədbirlərin təşkili və sair buna aiddir.

Son illərdə görülən tədbirlər nəticəsində ixracatda qeyri-neft məhsullarının payı xeyli artıb. İqtisadi İslahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzinin məlumatına görə, 2019-cu ilin yanvar-iyul ayları ərzində Azərbaycanın ümumi ixracı 12,3 milyard dollar təşkil edib. Bu, ötən ilin müvafiq dövrünə nisbətən 1,5 milyard dollar və ya 14 faiz artım deməkdir. Ümumi ixracatın tərkibində qeyri-neft məhsullarının dəyəri 1 milyard 133 milyon dollar təşkil edib. 2018-ci ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 2019-cu ilin 7 ayında qeyri-neft sektoru üzrə ixrac 164 milyon dollar və ya 17 faiz artıb.

Qeyri-neft ixracatımızın əsas istiqaməti Rusiyadır. Belə ki, cari ilin yanvar-iyul ayları ərzində Rusiyaya 395,9 milyon, Türkiyəyə 251,2 milyon, Gürcüstanı 100,4 milyon, İsveçrəyə 88,3 milyon və İtaliyaya 32,4

milyon dollar dəyərində qeyri-neft sektoruna aid mal ixrac olunub. 2018-ci ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 2019-cu ilin 7 ayında Rusiyaya qeyri-neft ixracı 12 faiz, Türkiyəyə 17 faiz, Gürcüstanı 23 faiz, İsveçrəyə 13 faiz və İtaliyaya 2,4 dəfə artıb.

2019-cu ilin yanvar-iyul ayları ərzində ixrac edilən qeyri-neft sektoruna aid malların siyahısında pomidor (141,2 milyon ABŞ dolları) liderliyini qoruyub. Bu siyahıda qızıl (sikkə kəsilməsində istifadə olunmayan, digər emal olunmamış formalarda - 85 milyon ABŞ dolları) ikinci və pambıq mahlıcı (82,2 milyon ABŞ dolları) üçüncü yerdə qərarlaşıb.

Ümumiyyətlə, 2019-cu ilin 7 ayı ərzində meyvə-tərəvəz ixracı 345,3 milyon, plastmassa və onlardan hazırlanan məmulatların ixracı 119,4 milyon,

pambıq lifi ixracı 83 milyon, alüminium və ondan hazırlanan məmulatların ixracı 62,8 milyon, kimya sənayesi məhsullarının ixracı 57,2 milyon, elektrik enerjisinin ixracı 56,5 milyon, qara metallar və onlardan hazırlanan məmulatların ixracı 37,6 milyon, alkoqollu və alkoqolsuz içkilərin ixracı 17,4 milyon, pambıq ipliyi ixracı 17,3 milyon, şəkər ixracı 16,5 milyon dollar təşkil edib.

2018-ci ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə cari ilin yanvar-iyul aylarında pambıq lifinin ixracı 83,6 faiz, alkoqollu və al-

koqolsuz içkilərin ixracı 2,1 dəfə, kimya sənayesi məhsullarının ixracı 40,9 faiz, pambıq ipliyinin ixracı 39,5 faiz, plastmassa və onlardan hazırlanan məmulatların ixracı 50,6 faiz, meyvə-tərəvəzin ixracı 14,6 faiz, şəkər ixracı 10,7 faiz artıb.

Qeyri-neft məhsullarımızın əsas ixracatçıları "Socar Polymer" MMC, "Azərbaycan İnterneyşnl Mayning Kompani Limited" şirkətinin Azərbaycanıdakı nümayəndəliyi, "MKT İstehsalat Kommersiya" MMC, "Nine Climate" MMC, "Global Export Fruits" MMC, "Caspian

enerji-2020" MMC, "Baku Steel Company", "Sun Food" MMC, "P-Aqro" MMC, "Azərbaycan Şəkər İstehsalat Birliyi" MMC, dövlət qurumlarından isə SOCAR "Marketing və İqtisadi Əməliyyatlar İdarəsi", "Azərnerji" ATSC, "Azəralüminium" MMC, "Azergold" QSC, "Azərpambıq Aqrar Sənaye Kompleksi" MMC, "Azərbaycan Hava Yolları" QSC, "CTS-Agro" MMC, "Azərikimya" İB, "Azertütün Aqrar Sənaye Kompleksi" MMC, Dövlət Material Ehtiyatları Agentliyi liderlik edir.

İqtisadçı-ekspert Rəşad Həsənovun fikrincə, qeyri-neft ixracatına aid edilən bəzi məhsulların istehsalında neft və qaz əsas xammal kimi çıxış edir: "Elektrik enerjisinin istehsalında əsas xammal qazdır. Yeni bu, sadəcə, bir enerjinin başqa enerjiyə çevrilməsidir. Yaxud karbamid məhsullarının istehsalında da xammal kimi neft birləşmələrindən istifadə olunur. Bu baxımdan, bu məhsulların tam qeyri-neft məhsulu saymaq mümkün deyil. Amma məsələ burasındadır ki, istənilən məhsulun xammal olaraq deyil, emal olunmuş formada, son məhsul kimi ixracı təqdirolunmalıdır. Bu, bütün dünyada müsbət tendensiya hesab olunur. Çünki bu, daha çox əlavə dəyərin yaradılması deməkdir. Burada söhbət ixracın həm üfüqi istiqamətdə, həm də şaquli istiqamətdə genişləndirilməsindən gedir. Son vaxtlar əksər ölkələr bu iki istiqaməti kombine edirlər. Azərbay-

can da bu yolu tutub".

Azərbaycanın qeyri-neft ixracının strukturu, həmçinin coğrafiyası kifayət qədər risklər formalaşdırır: "Müasir dünyada ixracın keyfiyyətinin qiymətləndirilməsi zamanı onun tərkibində əlavə dəyərin yüksək olduğu məhsulların payı əsas götürülür. Buna bəyən məhsullar, müasir texnologiyalar aiddir. Onların payı nə qədər çox olarsa, ixracatın keyfiyyəti də bir o qədər yüksək qiymətləndirilir. Bu baxımdan, Azərbaycanda ixracatın keyfiyyət baxımından yüksək səviyyəyə nail olunduğunu söyləmək mümkün deyil. İxracatımızda böyük üstünlük kənd təsərrüfatı mallarındadır. Hansı ki, bu məhsulların da 90 faizdən yuxarı Rusiya bazasına çıxarılır. Yaxın müddətli dövrdə bu bazarda idxala tələbatın azalması gözlənilir. Çünki dövlət aqrar istehsalın stimullaşdırılması üçün mühüm tədbirlər həyata keçirir, nəhəng təsərrüfatlar yaradılır. Yaxın bir neçə il ərzində onları istehsalat başlası və Rusiyada bizim məhsullara tələbatın kəskin azalması çox realdır. Bu isə Azərbaycanda kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalçıları üçün böyük risklər formalaşdırır. Hesab edirəm ki, hökumət bu riskləri nəzərə alaraq, əvvəla, ixrac coğrafiyasının genişləndirilməsi, ikincisi isə, hazır məhsul istehsalının dəstəklənməsi istiqamətində tədbirlərə başlamalıdır".

□ DÜNYA,
"Yeni Müsavat"

Son zamanlar Azərbaycanda evindən qaçan gəlinlərlə bağlı statistika xeyli zənginləşib. "Yeni Müsavat" xatırladır ki, bu hekayələrin hər biri digərindən fərqlidir. Səbəblər müxtəlif olsa da, nəticə eynidir. Lap yaxınlarda baş verən belə hadisələrin bəzilərini yada salaq.

İsmayılın Qalınçaq kəndindən yoxa çıxan 3 uşaq anasının yazdığı məktub tapılıb. 2007-ci ildə Göyçayın Malı Şıxlı kəndindən İsmayılın Qalınçaq kəndinə gəlin köçən və hazırda 3 uşaq anası olan Pərvanə Bədəlova ötən ayın 28-i gecə saatlarında uşaqlarından birini götürərək evdən gedib.

Qohumların sözlərinə görə, P.Bədəlovanın anası qızının yoxa çıxmasından sonra məktub tapıb. Məktubda "Məndən nigaran qalmayın, gəlib o biri uşaqlarımı da aparacağam" yazılıb.

İsmayılı Rayon Polis Şöbəsinə Pərvanə Bədəlova itkin düşmüş şəxs elan edilərək, tapılması üçün zəruri tədbirlər həyata keçirilir.

Avqustun 4-də 28 yaşlı Nərgiz Qasımova azyaşlı uşaqları - 8 yaşlı Günel Qasımova və 6 yaşlı Elgün Qasımova ilə birlikdə Qazax rayonu, Ağköynək kəndindəki yaşadığı evdən çıxaraq bir daha geri qayıtmayıb.

Bir neçə gün sonra onlar Bakı şəhərində tapılıblar. Qadın izahatında bildirib ki, öz istəyi ilə Bakı şəhərinə gedib.

Bundan başqa, avqustun 22-də də Astara rayonu, Məscidməhəllə kənd sakini Hənifəyeva İradə Nəbi qızı Astara Rayon Polis Şöbəsinə ərizə ilə müraciət edərək qızı, 28 yaşlı Aytən Hənifəyevanın övladları ilə birgə yaşadığı evdən çıxıb getdiyini və bir daha geri dönmədiyini bildirib.

Sentyabrın 1-də Daşkəsən rayonunda gənc qadın itkin düşüb. Daşkəsən şəhər sakini Bəxtiyar Abbasov polisə müraciət edərək həyat yoldaşı, 2000-ci il təvəllüdü S.Tahirinin gecə saatlarında evdən çıxdığını və bir daha geri qayıtmadığını bildirib. O, bir neçə ay əvvəl ailə həyatı qurduğu qadının gecə saat 12 rədələrində Daşkəsən şəhəri Nizami küçəsində yerləşən mənzili tərk etdiyini və naməlum istiqamətə getdiyini bildirib.

Şəmkirdə 28 yaşlı Bahar İsmayılova evdən qaçıb. Bir neçə gündür ki, onunla bağlı axtarış verilib və yaxınları polisə müraciət ediblər. O, evdən qaçanda 10 ildir nikahda olduğu əri Tural İsmayılova yazıb: "Məni bir daha axtarmayın, qayıtmayacağam. Məni axtarсан da tapmayassan. Tapsan meyitimi tapacaqsan". Amma sonra ismaric cırılaaraq atılıb.

Sosial şəbəkədə tanış olub qaçdığı şəxs narkoman çıxıb

Amma bir çox hallarda bu hekayələrin nəticəsi heç də xoş olmur. Çünki evdən qaçan gəlini bəzən daha pis bir tale gözləyir. Bu günlərdə məhkəmələrdən birində bacısının yaşadığı kişini öldürdüyü

Psixoloq Elnur Rüstəmov "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bu sayaq situasiyaları təhlil edib. Deyib ki, insanların

heç bir kənar problemlər ailə dəyərlərinin dağılmasına səbəb ola bilməz: "Ailə dəyərləri güclü olan insanlar ailə

sitələr bir çox hallarda qadınların düşüncələrinə təsir göstərir. Onun fikrincə, mehız bu səbəbdən qabaqalığı tədbir-

Ümid Partiyasının sədri İqbal Ağazadə isə mövzu ilə bağlı tamam fərqli fikirdədir. Müsahibimiz bu məsələdə ki-

Azərbaycanda "itkin gəlinlər" dalgası yenidən başlandı

Elnur Rüstəmov: "Bizdə qadınlar dözür, dözür, sonda elə addım atırlar ki, bütün nəsil bundan əziyyət çəkir"

İqbal Ağazadə: "Kişilər öz qadınlarına "səni sevirəm"

deməyincə başqa birisi deyəcək və qadın çıxıb gedəcək..."

üçün ittiham olunan şəxsin başına gələnlər barədə məlumat oxuduq. Elşən Abdullayev adlı şəxs onun evli və iki uşaq anası olan bacısını yoldan çıxarıb qaçıran, daha sonra Qəbələyə geri yola salan Murad Quliyevi qətlə yetirmişdi. O, bu yolla ailələrinin "namusunu təmizlədiyini" bildirmişdi. Bacısı isə məhkəmədəki ifadəsində demişdi ki, on il boyunca əri ilə yaşayıb. Amma evliliklərinin ilk günündən erinin ailəsində ona xoş münasibət olmayıb. Buna səbəb də toyun səhəri günü baldızının ölməsi və ona "qaradaban" damğasının vurulması olub. Bu illər ərzində iki övlad dünyaya gəlib. Günün birində sosial şəbəkədə tanış olduğu şəxsə özü barədə danışmış, yenidən ailə quracağını düşünüb, qadın kimi xoşbəxt olacağına ümid edib. Lakin bu dəfə də bəxti gətirməyib. İkinci cəhd birincidən də uğursuz alınıb. Onun ərinin və iki uşağının atıb qaçdığı adam narkoman çıxıb, qadını da narkotikə qurşadıb, pis rəftara məruz qoyub və nəhayət, Qəbələyə geri göndərilib.

Elnur Rüstəmov: "Qaçan qadının sonrakı taleyi barədə də yazılmalıdır..."

həyat, yaşam haqqında fikirləri son dövrlərdə dəyişib. Onun sözlərinə görə, insanlarda gərginlik, narahatlıq artıb və ailə dəyərlərinə münasibət də fərqli hala salınıb: "İstər ailə dəyəri olsun, istər mental dəyərlər - böyük-küçü, anaya münasibətdə dəyişikliyin şahidi olur. Bunu özgələşmə kimi dəyərləndirirlər. Valideynlə övlad arasında münasibət əvvəlki illərlə müqayisədə fərqlidir. Bunlar ailə dəyərlərinə də təsir göstərir. Burada bir mühüm məqam var, araşdırma aparmaq lazımdır. İstər sosial şəbəkədə, istər mediada bir xanımın evdən getməsi barədə xəbər verilir. Amma o, xoşbəxtliyi tapa bildimi? Xəyal qırıqlığı yaşadımı? Bütün bunlar araşdırılmır, göstərilir. Onun bu qaçış hekayəsinin nəticələri barədə məlumat verilmir. Yaxşı olardı ki, evdən qaçan insanın sonrakı taleyi barədə məlumat verilsin. O, xoşbəxtliyini tapdı, yoxsa bütün dəyərlər itdi, gününü yaşamağa başladı?"

Psixoloq hesab edir ki, bir insanın həyatını formalaşdırın məqam onun həyata verdiyi dəyərdir. Müsahibimizin fikrincə, bu dəyər nə qədər köklü, fundamental olarsa,

stresslərinə qarşı daha dözümlüdür. Əks halda kiçik bir problem - bəzən bu problemlə 5-6 il dözürlər - dağılmaya səbəb olur. Gənclərimiz ailə dəyərləri ilə bağlı maariflənməli, tədqiqatlar genişləndirilməlidir. Biz bu qaçış hekayələrini informasiya kimi verəndə - tendensiya kimi görünür. Amma hadisələr daha çox bölgələrdə baş verir. İnsan o addımdan sonra hər şey onun üçün dəyəri, mənasını itirir. Ən təhlükəli insan isə itirəcək heç nəyi olmayan insandır. O adam sabah başqasının da ailəsini rahatlıqla dağıda bilər. Boşanan hər bir ailə sağlam bir ailənin dağılmasına təsir göstərə bilər. Bu gün boşanmayan ailələr barmaqla sayılacaq qədərdir. Dövr dəyişir, zaman dəyişir. Texnologiya əsrində yaşayırıq. Gender bərabərliyi qorunmalı, hörmət edilməli, insanlar vəzifələrini yerinə yetirməlidir. Milli mənəvi dəyərlər üzərində formalaşmalıdır. Bu hüquqlara hörmət edilməlidir. Kişi ilə bərabər qadın da bu hüquqları tələb etməli, bu istiqamətdə təbliğat aparılmalıdır".

E.Rüstəmov dedi ki, serialar, sosial şəbəkə, mobil va-

lter görülməlidir: "Və şiddət varsa, qadın orda qalmalı deyil. Qadın hara müraciət etməli olduğunu bilməlidir. Tədbir görülməlidir. Biz onun tərəfdarıyıq. Zərərli vərdişlərdən asılı olanlar var. Bunun həlli istiqamətində addım atılmalıdır. Bunlar nəticə verməyəcə "ailə necə ayrılabilir" mövzusunda tərəflər müzakirə aparmalıdır. Bizdə isə vəziyyət tamam fərqlidir. Qadınlar dözür, dözür, bundan sonra elə addım atırlar ki, bütün nəsil bundan əziyyət çəkir. O zaman artıq səbəblər mənasını itirir".

Müstəqil olmaq istəyənlər, zorla ərə verilənlər və sosial şəbəkə qurbanları

Qadın haqları müdafiəçiləri isə məsələyə fərqli situasiyalardan baxmağın tərəfdarıdır. Belə ki, gəlinlər ailədaxili konfliktlərə, dözülməz şəraitə və s. müxtəlif səbəblərə görə evdən qaçırlar. Belə ki, araşdırmalar bəzi gənc xanımların müstəqil olmaq istədiyini üzə çıxarıb. Onlar özlərini müstəqil şəkildə idarə edə biləcəklərini hesab edirlər. Müstəqil yaşaya bilmək üçün də evdən qaçırlar.

Digər səbəb, ailədə uşaqla valideyn arasında münasibətlərin tənzimlənməməsidir. Məcburi ərə verilən qızlar da evdən qaçmağa meyilli olurlar. Valideynlər əksər vaxtlarda qız uşaqlarını təhsildən yayındırırlar. Məcburi ərə vermək halları baş verə bilər. Burada əsas sosial psixoloji amildir ki, valideyn övlad ilə münasibətləri tənzimləyə bilmir, psixoloqa müraciət etmir, özündə günah görmür.

Qızların bir qismi isə sosial şəbəkələrdə yazışır və yazışdığı insanın inandırıcı təklifləri qızların evdən çıxmasına səbəb olur.

İqbal Ağazadə: "Bu məsələdə Azərbaycan kişisi günahkardır"

şilərin üzərinə yük düşdüyünü düşünür: "Bu, cəmiyyət üçün ağırlı problemlərdən biridir. Azərbaycan cəmiyyəti qapalı və mental dəyərlərə aşırı aludə olan cəmiyyətdir. Azərbaycanda bundan əvvəlki dövrlərdə ünsiyyət imkanları o qədər zəif olub ki, qadınlar kənar çevrə ilə ünsiyyətdən məhrum olublar. Azərbaycan kişisi bu istiqamətdə günahkardır. Biz eşitməmişik ki, qadınlar qulağı ilə sevir. Azərbaycan kişisinin hər biri papağını qabağına qoyub desin: öz qadınına, sevgilisinə sonuncu dəfə nə vaxt "səni sevirəm" deyib? Bunu eşitməyən və bir qədər kobud münasibət gören bircə Facebookda bircə "nə gözəlsiniz" eşidir. Bir-iki dəfə. O adamı heç tanımır, olsa-olsa şəklini görüb. Heç bunu sosial vəziyyətlə də bağlamaq olmaz. Çünki o adamın sosial imkanlarından da xəbəri yoxdur. Eşitdikləri ilə ailəsində gördükləri, dedikləri müqayisə edir. Amma mən sizi əmin edirəm ki, o kişi xanımına o gözəl sözləri tez-tez desəydi, xanımı sosial şəbəkədə kimdensenə "nə qədər gözəlsiz" cümləsini eşidəndə buna təəccüblənməz və deyər ki, mən bu sözü ərimdən tez-tez eşidirəm. Adamlar o xəyalın, xoş sözün dalınca gedirlər. Münasibətlər mental dəyərlərdən dolayı dəyişməlidir. Əvvəllər deyirdilər ki, ata-anamın yanında uşağımı qucağıma almaram. Bundan imtina etmək lazımdır. Qədim mental dəyərlərimiz olub ki, ondan imtina etməmiş və çox daha rahat vəziyyətə çatmışıq. Kişilər, siz bu cür gözəl sözləri onlara deməyəndə bir başqası gəlib deyəcək. Gəlib deyəndə də təəccübləndirəcək onları. Təəccübləndirəndə isə o qadın çıxıb gedəcək".

□ **Sevinc TELMANQIZI,**
"Yeni Müsavat"

Mələm olduğu kimi, Bakı Şəhər Baş Polis İdarəsi ötən gün məlumat yayaraq bildirdi ki, sentyabrın 2-dən başlayaraq Bakıda ictimai mənəviyyət əleyhinə və milli mentalitetə zidd olan hallara qarşı mübarizəni gücləndirib.

Qeyd olunub ki, paytaxt sakinlərindən daxil olan müraciətlərin, müşahidə olunan sosial-neqativ halların təhlilləri göstərir ki, Bakıda fəaliyyət göstərən bəzi əyləncə-istirahət yerlərində - gecə klublarında, barlarda, otel və motellərdə - mərkəzi küçələrdə ictimai mənəviyyət əleyhinə, əxlaqa zidd hallar var: "Əxlaqa zidd olan bütün halların forma və təzahürünə qarşı mübarizənin effektivliyini artırmaq üçün milli-mənəvi dəyərlərimizə uyğun olmayan davranışların, ictimai əhəmiyyət kəsb edən digər neqativ halların qarşısının alınması üçün kompleks profilaktik tədbirlərin həyata keçirilməsi nəzərdə tutulur. Əsasən Səbəyəl rayonu ərazisində yerləşən "Fəvvarələr meydanı" və Nizami küçəsində, Nəsimi rayonu Səməd Vurğun və Nizami küçələrinin kəsişmələrində yüngül əxlaqlı həyat tərzini sürən şəxslərin profilaktikasına dair tərkibi əməliyyat, təhqiqat, ictimai təhlükəsizlik əməkdaşlarından ibarət fasiləsiz fəaliyyət göstərən xüsusi naryad qrupları yaradılıb".

Bəzi hüquqşünaslar isə bildirir ki, Azərbaycan qanunvericiliyində ictimai mənəviyyət əleyhinə və milli mentalitetə zidd olan hallar nəzərdə tutulmayıb və ona görə onlara qarşı mübarizənin necə aparılması aydın deyil.

Məsələn, **hüquqşünas Əsəbəl Mustafayev** "Amerikanın səsi" nə danışaraq qeyd edib ki, polis əxlaqsız hərəkətlərlə bağlı reydlər keçirərək ilk olaraq standartlar müəyyən edilməlidir: "Bürada şəxsi həyata müdaxilə

Bakıda "gecə kəpənəklərinə" qarşı əməliyyata ilginclik reaksiyalar

Bəzi hüquqşünaslar bildirir ki, ölkə qanunvericiliyində "milli mentalitetə zidd olan hallar" nəzərdə tutulmayıb; **deputat**: "Görünür, bu məsələyə yenidən daha aydın izahat vermək lazım olacaq"

problemi ortaya çıxmaqla. Çünki gecə barlarında, restoranlarda olan adamlar öz hüquqlarından istifadə edir. Ona görə onlar hər hansı bir ictimai qaydanı pozmuşlarsa, əxlaqsız hərəkətlər... Əxlaqsız hərəkətlər deyəndə, bu, qeyri müəyyən məsələdir. Hərənin öz standartları var, əxlaqla bağlı. Çünki əvvəllər keçirilən belə tədbirlərdə şəxsi həyata müdaxilələrlə bağlı qanun pozuntuları baş verirdi".

Hüquqşünas Samirə Ağayeva isə qeyd edib ki, ölkə qanunvericiliyində ictimai mənəviyyət əleyhinə və milli mentalitetə zidd olan hallar nəzərdə tutulmayıb. Bu haqda "Turan" a danışan hüquqşünas qeyd edib ki, bu, faktiki olaraq, bəzi ölkələrdə fəaliyyət göstərən əxlaq polisinin yaradılması deməkdir: "Qeyd edilən "əxlaq" meyarları barədə ictimaiyyətə açıqlama verilməlidir. Həmin əxlaq normalarına nəyin da-

xil olduğu və onların pozulmasının hansı meyarlarla müəyyən ediləcəyi bilinmir. Bu, qısa paltar olacaq, yoxsa əl-ələ tutma?"

Beləliklə, polisin paytaxtın mərkəzi küçələrində, diskoteka və barlarında ictimai mənəviyyət əleyhinə və milli mentalitetə zidd olan hallara qarşı (onları "gecə kəpənəkləri" də adlandırırlar) reydlər keçirilməsi müzakirələrə səbəb olub.

İxtisasca hüquqşünas olan deputat Fəzil Mustafanın mövqeyi belə olub: "Bütün vətəndaşların yoxlamaları qanunvericiliyə uyğun həyata keçirilməlidir. Polis bar və diskotekalarda narkotik vasitələrin istifadəsi, satışı və əxlaqsızlığın yayılmasına qarşı mübarizə kontekstində bu məsələyə baxa bilər. Çünki bizdə əxlaq polisi olmasada, əxlaqsızlıq yuvalarının saxlanılması və onların müəyyən qədər idarə olunması ilə bağlı qanunvericilikdə nəzərdə tutulan normativ əsaslar var. Yəni buna yönəlik tədbirlər həyata keçirilə bilər. Yoxsa ki, kiminsə

bara girib-çıxması, spirtli içki qəbul etməsi və yaxud vaxt keçirməsinə görə polis hər hansı şəkildə buna müdaxilə edə bilməz. Milli mentalitetə, mənəviyyətə zidd hərəkətlərin qanunvericilik əsası yoxdur və hər hansı şəkildə bunun heç nə izahı, nə də fəlsəfi açıqlaması var. Görünür ki, bu məsələyə yenidən daha aydın izah vermək lazım olacaq. Çünki qanunvericilikdə nəzərdə tutulan normaların dəqiq adı bütün çağırışlarda dəqiq şəkildə əks olunmalıdır".

Sosioloq Əhməd Qəşəmoğlu isə mövzuya bu cür şərh bildirdi: "Adətən bu cür reydlər, tədbirlər qəfildən kiminsə istəyi ilə həyata keçirilmir. Əvvəla, ölkədə humanitar siyasətin özünün dəyişməsindən söhbət getməlidir. Bu cür məsələlər ilə bağlı ölkənin humanitar sahədə öz xətti olmalıdır. Ölkədə mənəviyyət, əxlaqla bağlı çox ciddi problemlər var və bununla bağlı tədbirlər həyata keçirilməsinə ehtiyac var. Min illərin təcrübəsi də onu göstərir ki, o cəmiyyətdə

ki, mənəvi dəyərlərə, əxlaqa üstünlük verilir, o cəmiyyət öz-özünü tənzimləyir. Amma cəmiyyətdə mənəviyyət, əxlaqla bağlı məsələlər özbaşına buraxılıb, orada hər zaman gərginlik, problemlər yaranır. Ona görə də lazımdır ki, bu istiqamətdə millətimizin ənənəsinə, əxlaqına, mentalitetinə uyğun xətt yaradılsın. Bu istiqamətdə ciddi platformamız, aydın bir sosial xəritəmiz olmalı idi. O zaman aydın olardı ki, hansı qanunların qəbul edilməsinə, hansı məsələlərdə hüquq-mühafizə orqanlarının müdaxiləsinə ehtiyac var. Bunun üçün də düşünürəm ki, Bakıda mənəviyyət, əxlaqla bağlı fayda verəcək işlərə ehtiyac var, amma bunun üçün əvvəl siyasi, hüquqi baza lazım olmalıdır. Məsələn, bar və diskotekalarda baş verən neqativ halları mətbuat və yaxud sosioloqlar tənqid edə bilər. Lakin bununla bağlı müəyyən tədbirlər həyata keçirmək üçün hazırlıqlar olmalıdır. Bara, diskotekaya gedən də bilməlidir ki, onun hansı hüquqları var, nəyin üstündə onu cəzalandıra bilərlər və sairə..."

□ **Xalidə GƏRAY,**
"Yeni Məsəvat"

Ali Məhkəmə ehtiyatda olan hərbiçinin qadının şikayətini təmin etdi

Mələhət Yusifovanın şikayətinə Bakı Apelyasiya Məhkəməsinə baxılacaq

Ali Məhkəmə Dövlət Sərhəd Xidmətindən yaşla əlaqədar ehtiyata buraxılmış hərbi qulluqçu Mələhət Yusifovanın kasasiya şikayətini təmin edib. Mələhət Yusifovanın iddiası üzrə yenidən baxış üçün Bakı Apelyasiya Məhkəməsinə göndərilib. İddia üzrə proses sentyabrın 13-də hakim Səriyyə Seyidovanın sədrliyi ilə baş tuta- caq.

Mələhət Yusifova məmur özbaşınalığından şikayətdir. Vaxtilə Milli Təhlükəsizlik Nazirliyində, sonradan isə Dövlət Sərhəd Xidmətində, ümumilikdə 18 il qüdsüz xidmət edib. Təqaüdə göndəriləndən sonra, nəhayət ki, kirayədə yaşamaqdan qurtulmaq qərarını verib.

Bunun üçün təqaüddə olan hərbiçinin xanım "Hərbi qulluqçuların statusu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 12-ci maddəsinin 2-ci bəndinə müvafiq olaraq fərdi yaşayış evi tikmək üçün torpaq sahəsi ayrılması ilə əlaqədar Səbəyəl Bələdiyyəsinə dəfələrlə müraciət edib: "Ailəm böyükdür, ona görə də dövlətin hərbi qulluqçulara verilməsini qanunla təsbit et-

diy torpaq sahəsi alıb ev tikmək istədik. Səbəyəl Bələdiyyəsi isə bildirir ki: "...onlara aid torpaqların hüdudları, növləri, ölçüləri və elektron xəritəsinin müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyənləşdirilərək bələdiyyəyə təhvil verildikdən sonra sizə torpaq sahəsi ayrılması məsələsinə baxa bilərik". Baxmayaraq ki, qanunvericilikdə hərbi qulluqçunun müraciət etdikdən sonra 6 ay müddətində torpaq sahəsi almaq hüququ olduğu göstərilir, 3-cü ildir ki, bizim müraciətlərə baxılmır".

Ehtiyatda olan hərbi qulluqçu prezidentə müraciət edərək üzlaşdıyı süründürməçiliyə son qoyulmasını istəyib. "Hərbi qulluqçuların statusu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 12/2 bəndinə ("Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrində 15 təqvim ili və daha çox xidmət etmiş xidməti mənzillərdə yaşayan və ya yaşayış sahəsi olmayan hərbi qulluqçuların (müddətli həqiqi hərbi xidmət hərbi qulluqçularından başqa) ehtiyata və ya istefaya buraxılmış hərbi qulluqçu-

ların qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada 6 ay müddətinə yerli icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən yaşayış sahəsi və ya fərdi yaşayış evinin tikintisi üçün müəyyən olunmuş qaydada bələdiyyələrdən pulsuz torpaq sahəsi almaq hüququ vardır") müvafiq olaraq fərdi yaşayış evi tikmək üçün torpaq sahəsi ayrılması ilə əlaqədar Səbəyəl və Fatmayı bələdiyyələrinə müraciət etmişik. 3 ildən artıqdır ki, Səbəyəl Bələdiyyəsi eyni cavabı verir ki, onlara aid torpaqların hüdudları hələ təyin olunmayıb. Fatmayı bələdiyyəsi də qeydiyyatda olduğumuz ərazi bələdiyyəsinə müraciət etməyimizi tövsiyə edir. Dəfələrlə Bələdiyyələrlə İş Mərkəzinə və digər əlaqədar strukturlara müraciətimizə cavabı Səbəyəl Bələdiyyəsi verib və həmişəki qaydada", - deyərək Mələhət Yusifova yazır.

Ölkə rəhbərliyinin diqqətinə çatdırır ki, 2 sayılı Bakı İnzibati-İqtisadi və Bakı Apelyasiya Məhkəməsinə qaldırıldığı iddialar təmin olunmadığından Ali Məhkəməyə kasasiya şikayəti verib: "Sizə ünvanladığımız ötən müraciətdən sonra Ali Məhkəmə ədalətli qərar çıxardaraq iddiamızı təmin edib, yenidən baxış üçün Bakı Apelyasiya Məhkəməsinə göndərdi. 13.09.2019-cu il tarixinə hakim Səriyyə Seyidovanın rəhbərliyi ilə məhkəmə iclası təyin olunub. Sizdən xahiş edirik ki, bu işin ədalətli və müsbət həlli üçün aidiyyəti şəxslərə öz tapşırığınızı verəsiniz".

□ **E.MƏMMƏDƏLİYEV,**
"Yeni Məsəvat"

Cinayət törətməkdə şübhəli bilinən 33 nəfər tutuldu

Ötən gün daxili işlər orqanlarında qeydə alınan cinayət faktları və hadisələr haqqında statistik məlumatlar açıqlanıb.

Daxili İşlər Nazirliyinin (DİN) Mətbuat Xidmətindən virtualaz.org-a verilən məlumata görə, sentyabr ayının 2-dən 3-dək respublikanın daxili işlər orqanları tərəfindən gün ərzində törədilmiş 17 cinayətin üstü "isti izlər"lə açılıb.

Əvvəlki dövrlərdən bağlı qalmış 17 cinayətin açılması təmin olunub.

Axtarışda olduğuna görə ümumilikdə 19 nəfər, o cümlədən mülki-hüquqi öhdəliklərin icrasından yayındığına görə 3 nəfər, borclu şəxs qismində axtarışda olan 6 nəfər saxlanılaraq aidiyyəti üzrə təhvil verilib.

Respublikanın avtomobil yollarında 1 ağır yol-nəqliyyat hadisəsi baş verib, nəticədə 1 nəfər ölüb.

Daxili işlər orqanları əməkdaşlarının həyata keçirdikləri əməliyyat-axtarış tədbirləri nəticəsində narkotiklərlə əlaqəli 12 fakt müəyyən edilib.

Cinayət törətməkdə şübhəli bilinən 33 nəfər saxlanılıb.

Yeni subsidiya mexanizmi kənd təsərrüfatı sahəsində ciddi dəyişikliklərə səbəb ola bilər. Kənd təsərrüfatı nazirinin müavini İlham Quliyev də mətbuata açıqlamasında bildirib ki, Azərbaycanda gələn ildən fermerlərə subsidiyaların yeni qaydalarla verilməsi şəffaflığı təmin etmək üçün çox ciddi mexanizm və inqilabi hadisədir. Onun sözlərinə görə, hər bir fermer Elektron Kənd Təsərrüfatı İnformasiya Sistemində əkəyi məhsul barədə məlumat verməlidir: "Bütün göstəricilər sistemdə öz əksini tapdıqdan sonra fermerə subsidiyanı almaq üçün plastik kart veriləcək. Karta köçürülən məbləğin yalnız 25%-ni nağdlaşdırmaq mümkün olacaq".

Hökumət subsidiyalara nəzarəti gücləndirdi: yalnız 25% nağdlaşdırma olacaq

Bu mexanizm kəndlərə qayıdışın yeni dalğasını başlada bilər...

İ. Quliyev onu da qeyd edib ki, subsidiyaların verilməsində əsas icraçı orqan Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin Aqrar Kredit və İnkişaf Agentliyidir. Hazırda fermerləri məlumatlandırmaq üçün təlimçilər hazırlanır. Aqrar Subsidiya Şurası isə hər il əmsalları müəyyənləşdirəcək.

Mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat" a danışan **Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin Aqrar Tədqiqatlar Mərkəzinin direktoru Firdovsi Fikrəzadə** vurğuladı ki, yeni subsidiya mexanizmi fermerləri düzgün aqrotexniki qaydalara riayət etməyə doğru stimullaşdıracaq. "Artıq gübrələrə, sertifikatlı toxuma görə olan güzəştlər birbaşa fermerlərə ödə-

nilir ki, fermer sonradan özü gedib şirkətlərdən bunu ala bilsin. Əvvəllər isə dövlət tərəfindən hansısa gübrə şirkətinə satdığı gübrəyə görə 70 faiz güzəşt verilir. Fermer də gübrəni güzəştli qiymətə alır. İndi həmin o güzəşt olunan məbləğ fermerin özünə verəcək, bazarda nə qədər gübrə satan şirkətlər varsa, fermer onlar arasında seçim edəcək. Artıq burada azad rəqabət yaranacaq və bazarı

gübrə satan bütün şirkətləri eyni statusda olacaq. Artıq onlar güzəştə satan və güzəştə satmayan kimi qruplara bölünməyəcəklər. Yeni gübrə bazarı qiymətinə satılır, güzəşt pulu isə fermerin özünə verilir. Bu vəsaitlər isə fermerə kart vasitəsilə verəcək. Daha öncə də vəsaitlər kart vasitəsilə verilir, ancaq burada yenilik odur ki, fermer subsidiya məbləğinin yalnız 25 faizini nağdlaşdırma biləcək".

F. Fikrəzadə qeyd edib ki, subsidiya məbləği də əhəmiyyətli dərəcədə artıb: "Əvvəl fermere 50 manat verildisə, indi bu məbləğ 200 manata qədər artırılıb. Məsələn, əvvəl fermer arpa görə 50 manat subsidiya alırdı, indi isə 160 manat alacaq. Onun 25 faizini, yəni 40 manatını nağdlaşdırma biləcək. Qalan vəsaitdən isə mütləq olaraq gübrənin güzəştli satışında, sertifikatlaşmış toxumun güzəştli satışında istifadə edə biləcək. Bu, fermeri stimullaşdıracaq ki, sertifikatlaşmış toxumdan istifadə etsin. Baxacaq ki, kartdakı pulun yalnız 25 faizini çıxara bilsin, qalan pul qalıb, onu itirməmək üçün gübrə alacaq, normal toxum alacaq. Bu qaydaların ən yaxşı tərəfi odur ki, fermer düzgün aqrotexniki qaydalara yönələcək. Məsələnin digər yaxşı tərəfi odur ki, artıq subsidiyalar standart tariflə verilmir. Aqrotexniki əməliyyatların xarakterindən asılı olaraq, yeni bitkinin yetişdirilməsi qay-

dalarından, xərclərindən asılı olaraq fərqləndiriləcək. İntensiv bağçılığın salınmasına görə subsidiya fərqləndirildi və fərqli subsidiya tarifi tətbiq olundu. Kimsə intensiv meyvə bağı sarpaya görə 50 manat subsidiya alırsa, buna görə ildə 800 manata qədər subsidiya almış olacaq. Məhsul yetişənə qədər onun xərclərinin əhəmiyyətli bir hissəsi dövlət tərəfindən ödəniləcək".

Yeni qaydalar bürokratiyanı aradan qaldırmaqla yanaşı, sənədləşmə işlərini də asanlaşdıracaq. Nazirlik rəsmisinin sözlərinə görə, artıq əksər prosedurlar elektron qaydada həyata keçiriləcək: "Yanvar ayının 1-dən etibarən fermerlər əkinləri ilə bağlı məlumatlarını elektron kənd təsərrüfatı resursları üzərindən bəyan edə bilərlər. Həmin elektron sistem digər yaxşı tərəfi odur ki, artıq subsidiyalar standart tariflə verilmir. Aqrotexniki əməliyyatların xarakterindən asılı olaraq, yeni bitkinin yetişdirilməsi qay-

elektronlaşdırılıb. Əgər əvvəllər fermerlər hər il torpaq aktının surətini çıxarıb Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin yerli idarəsinə verməli idilər, indi isə bir dəfə elektron sistemdə qeydiyyatdan keçəcək və sadəcə, hər il hansı məhsulu əkdiyini bəyan edəcək. Çünki artıq həmin torpaq aktı bizim elektron sistemdə mövcud olacaq. Korporativlərin yaranmasını stimullaşdırmaq üçün də yeni subsidiya mexanizmində təşviqədi qaydalar var. Belə ki, korporativlərdə təmsil olunan fermerlərə subsidiyalar, güzəştlər 10 faiz daha artıq verəcək. Yeni tariflərə verilən subsidiya, müəyyən bir ərazidə birləşən və kooperativ şəklində fəaliyyət göstərən fermerlərə daha artıq verəcək".

Qeyd edək ki, yeni qaydalar rayonlardan Bakıya axın edən və burada ağır sosial şəraitdə yaşayan vətəndaşlarımız üçün də bir şansıdır. Onlar rayonlara geri dönərək, bir neçə qohum və kəndliləri ilə birgə fermer korporasiyası yarada, rayonlardakı pay torpaqlarını birləşdirə bilərlər və beləliklə, yeni subsidiya və güzəştlərdən 10 faiz artıq almaq şərti ilə yararlanı bilərlər.

□ **Nərgiz LİFTİYEVƏ,**
"Yeni Müsavat"

Neft Emalı Zavodunun modernizasiyası 4 il uzadıldı

İlham Şaban: "10 ilə bir zavodun yenidənqurulmasından sonra, yenisinin inşası daha məqsədəuyğun olardı"

Heydər Əliyev adına Neft Emalı Zavodunda modernizasiya işləri nəzərdə tutulandan 4 il gec başa çatacaq. Bununla bağlı mətbuata açıqlama verən layihə rəhbəri Nihal Allahverdiyev müddətin uzanmasının bir sıra qurğuların tamamilə yenisi ilə əvəz olunması zərurətinin yaranması ilə izah edib. Onun sözlərinə görə, əvvəlcə mövcud ELOU-AVT-6, Katalitik Kreking, Katalitik Riforminq, Naftanın hidrotəmizlənməsi, Vakuu Qazoyun Hidrotəmizlənməsi və bir sıra digər qurğuların, mövcud ümumzavod təsərrüfatının rekonstruksiya edilməsi nəzərdə tutulurdu. Bununla bağlı 2018-ci ilin əvvəlində işə başlayan ABS-ın TR şirkəti həmin ilin oktyabr ayında NEZ-in təmirə dayanması zamanı bütün tələb olunan texniki audit işlərini həyata keçirib, nəticələri təhlil edib. Məlum olub ki, rekonstruksiya nəzərdə tutulan qurğular gözənilidiyindən daha pis vəziyyətdədir, onların yenidənqurulması əvəzinə, tamamilə təzələnməsi iqtisadi baxımdan daha sərfəlidir. Buna görə də həmin qurğuların yenisi ilə əvəzlənməsi qərar verilib. Bu proses isə 4 il ərzində həyata keçiriləcək.

Paralel olaraq 2021-ci ildə ölkədə Avro 5 standartına cavab verən avtomobil yanacaq-larının (dizel) istehsalının yaradılması, yeni qurğuların istismara verilməsinə qədər mövcud qurğuların növbəti 4-5 il ərzində etibarlı istismarının təmin edilməsi məqsədilə adicəkilən qurğularda müəyyən kiçik yenidənqurma işlərinin həyata keçirilməsi nəzərdə tutulur: "Layihənin mərhələli şəkildə icra edilərək 2024-cü ilin sonu - 2025-ci ilə qədər başa çatdırılması planlaşdırılır. Ən müasir standartlara cavab verən tam yeni qurğuların inşası, SOCAR-ın global reytinginin artmasına, kəmiyyət və keyfiyyət göstəricilərinin lazımı səviyyədə təmin edilməsi

nə görə, Bakı şəhərinin düz ortasında 200 hektar ərazini "zəbt" etmiş köhnə zavodun modernizasiya olunması çox yanlış qərar idi: "Hələ 2008-ci ildə ölkə prezidenti Bakıdan kənarda neft-kimyə emalı kompleksinin yaradılmasına dair sərəncam imzalamışdı. Kompleksə həm neft, həm qaz emalı zavodu, həm də neft-kimyə məhsulları istehsalı müəssisəsi daxil idi. Hökumətin müxtəlif qurumları arasında əlaqələndirmənin olmaması üzündən layihənin icrası istiqamətində növbəti addımlar atılmadı. Sonradan 2013-cü ildə polimer zavodunun Sumqayıtda tikilməsi qərarına gəldi. Daha sonra neftin dünya bazar qiymətində kəskin enmə baş verdi və layihə bütünlüklə gündəmdən çıxarıldı. Qərara alındı ki, köhnə zavodda rekonstruksiya və modernizasiya işləri həyata keçirilsin. Halbuki mövcud zavodun tamamilə ləğv edilib Bakıdan kənarda yeni zavodun tikilməsi həm iqtisadi, həm ekoloji baxımdan Azərbaycan üçün qat-qat sərfəli idi. İndi bu zavodu 2025-ci ilədək modernləşdirəcəklər, 25 il müddətində istismarda olacaq. Yeni 2050-ci ilədək bu zavod Bakının ortasında qalacaq. Bu gün vətəndaşlar

NEZ-in modernizasiya planına edilən dəyişiklikləri dəyərləndirən **enerji məsələləri üzrə ekspert İlham Şabanın** sözləri

üçün evləri Hövsanda, Ələtdə tikirlər. Halbuki Bakının mərkəzində 200 hektar sahəni bir zavod tutub".

Ekspertin sözlərinə görə, Türkiyədə Star zavodu 7 ilə tikilib istifadəyə verildi: "SOCAR-ın bu zavodun təmsilində belə layihələrin icrasında kifayət qədər bacarıqlı olduğu üzə çıxdı. Köhnə zavodu 10 ilə milyardlarla dollara modernizasiya etməkdənsə, 6-7 ilə tam yeni bir zavod qurmaq olardı. Mən anlaşıbilmirəm ki, 8-10 milyon tonluq emal gücü olan zavod bunların nəyinə lazımdır. Ölkənin neft məhsullarına olan illik tələbatı 2 milyon ton civarındadır. Bunun 1,2 milyon tonu avtomobil benzinidir. Yaxın və ortamüddətli dövr üçün istehlak həcminin artması imkanlarını nəzərə almaqla, 6,5 milyon tonluq emal gücünə malik müasir zavodun

qurulması həm daxili tələbatı təmin etməyə, həm də xaricə satıb gəlir götürməyə kifayət edər. Mövcud zavodda 1 ton neftdən 30-40 faiz həcmində neft məhsulu əldə olunur. Star zavodunda bu göstərici 70 faizdən yuxarıdır. Digər bir məsələ. Azərbaycanda avtomobil benzininə olan tələbat ildən-ilə artır. Avropada isə artıq neçə illərdir artım müşahidə olunmur. Çünki onlar əldə olunan məhsulun keyfiyyətini yüksəltməklə artan tələ-

batı təmin etməyə nail olurlar. Avropada yanacaq bu gün Avro 6 standartına uyğundur, biz hələ 2025-ci ildə Avro 5-ə çatacağıq. Digər tərəfdən, ölkəyə hər il minlərlə köhnə avtomobil gətirilir. Bu isə yanacaq tələbatı artırır. Bu nə yəni, hansı düşüncənin nəticəsidir? Düşünürəm ki, bu, çox qeyri-peşəkar yanaşmadır".

İ. Şaban onu da qeyd edib ki, NEZ-in modernizasiyası SOCAR-ın hesabına həyata keçiriləcək: "Hələlik işlərin yekun dəyəri məlum deyil. Qiymətləndirmə gələn ilin əvvəlində yekunlaşacaq, bilinəcək ki, nə qədər vəsait sərf olunacaq. Maliyyələşmə SOCAR-ın hesabına həyata keçiriləcək. SOCAR da imkanı olduğu qədər buna pul buraxacaq".

Xatırladıq ki, bir müddət əvvələdək layihənin 2,5 milyard dollara başa gələcəyi və Dövlət Neft Fondunun hesabına həyata keçiriləcəyi nəzərdə tutulurdu. Lakin Fondun prezident tərəfindən təsdiqlənən büdcəsində bununla bağlı hər hansı maddə nəzərdə tutulmayıb.

□ **Dünya SAKİT,**
"Yeni Müsavat"

Elan

Ağdaş rayonu Yuxarı Ağcayazı kənd sakini Məmmədov Çingiz Qara oğluna məxsus JN-0028 sayılı Dövlət aktı itdiyi üçün etibarsız sayılır.

**

Ağdaş rayonu Xosrov kənd sakini İsayeva Güli Bahadır qızına məxsus JN-188 sayılı Dövlət aktı itdiyi üçün etibarsız sayılır.

“Baku Medical Plaza”da plastik əməliyyatlar gerçəkləşdirən Sirus Qoçqanı Xətai Rayon Məhkəməsinə iddia ərizəsi təqdim edib və ictimai vəkil Samir Zeynalovun cərimələnməsini, onun barəsində mətbuatda yazılanların təkzib edilməsini istəyir. İddia üzrə baxış sentyabrın 12-də, hakim Aygün Həsənovanın sədrliyi ilə keçiriləcək.

Sirus Qoçqanı 2019-cu ilin mayında həkim Sona Gürgün Vəliyevanı əməliyyata götürüb. Əməliyyat acı sonluqla başa çatıb, Sona Gürgün Vəliyeva əməliyyat masasında dünyasını dəyişib. Bundan sonra həmin xəstəxanada plastik əməliyyatlar gerçəkləşdirən Sirus Qoçqanın adı növbəti qalmaqalın əsas fiquru kimi yenidən mətbuatın gündəminə qayıtdı. Məlum oldu ki, Sona Gürgün Vəliyeva Sirus Qoçqanın əli altında dünyasını dəyişən ilk pasiyent deyil. 2 il əvvəl Sirus Qoçqanı daha bir ölüm işində əsas fiqur kimi keçib. “Zəfəran” hospitalda 22 yaşlı model Leyla Orclu Sirus Qoçqanın etdiyi əməliyyatdan bir neçə saat sonra dəhşətli ağrılar içində dünyasını dəyişib. Məlum olub ki, Sirus Qoçqanı modelin əməliyyatına götürülməsinə əks göstərişlər olmasından xəbərdar ola-ola onu əməliyyata götürüb. Nəticə isə pasiyent üçün acınacaqlı olub. Sona Gürgün Vəliyevanın ölümündən sonra da bilinmişdi ki, onun da lipokasiya

Sirus Qoçqanının “Milana” hospitalından qovulmasının pərdəarxası

2 nəfərin ölümündə adı keçən həkim hüquqşünası məhkəməyə verib

əməliyyatına götürülməsinə əks göstərişlərdən Sirus Qoçqanı xəbərdar olub. Buna baxmayaraq pasiyent əməliyyat masasına qaldırılıb və ölüm qeydə alınıb. Modelin ölümündən sonra Sirus

Qoçqanı iş yerini dəyişməli olmuşdu. Hətta özünün psixoloji durumunda gərginlik yaranması haqda da məlumatlar vardı. Sona Gürgün Vəliyevanın ölümündən sonra Qoçqanının iş yerini dəyişib-dəyişməsi bilinmir, psixoloji durumu haqda da məlumatlar yoxdur.

Bunlar iranlı Sirus Qoçqanının 2 Azərbaycan vətəndaşını əməliyyata götürməsi və həyatlarına son qoyan hərəkətləri haqda faktlardır. Sona Gürgün Vəliyevanın ölümündən sonra onun ailəsi ictimai vəkil Samir Zeynalova müraciət edərək ölüm işi üzrə günahkarların cəzalandırılmasına yardım etməsini xahiş ediblər. Olay ictimailəşib, Samir Zeynalov hüquq mühafizə orqanlarına müraciət edərək məsələnin araşdırıl-

masını istəyib. Sirus Qoçqanı isə ictimailəşən məlumatlara münasibət bildirməkdən yayınır, bunun əvəzində onun yaxın ətrafı ictimai vəkile hədə mesajları yazırlar. Halbuki Samir Zeynalovun çıxışlarından əvvəl də Sirus Qoçqanı haqda mətbuatda bu səpkili və daha sərt fikirlər, iddialar, hətta itihamlar səsləndirilib.

Məsələn, 2017-ci ildə model Leyla Orclu Sirus Qoçqanı ilə birlikdə Leyla Şıxlinskaya klinikasında çalışan cərrah Rafiq Dəmirçalov Sirus Qoçqanı haqda “Bu həkim ildə bir neçə nəfəri öldürür” deyə bildirmişdi.

Onun axar.az saytına 2017.06.26-da dediklərindən sitat:

“İranlı estetik cərrah Sirus Qoçqanı “Milana” hospitalından

qovmuşdum. O, ildə az qala neçə nəfəri bu günə qoyur”.

Eyni zamanda Rafiq Dəmirçalov feysbuk səhifəsində model Leyla Orclu Sirus Qoçqanının günahkar olduğunu yazmışdı. Sirus Qoçqanı ilə bir yerdə işlədiyini, onu yaxşı tanıdığını qeyd edən Rafiq Dəmirçalov modelin ölümünə səbəb kimi həkim sərişsizliyini göstərmişdi.

“İranlı estetik cərrah Sirus Qoçqanının əməliyyat etdiyi 22 yaşlı model dünyasını dəyişdi. Burada ölüm səbəb əsasən həkim sərişsizliyidir. Əvvəla gənc, həm də model olan bir qızı əməliyyata alarkən onun valideynləri ilə məsləhətləşmə aparılmalı idi. Bunu etməyiblər. Pula görə belə işlər görmək olmaz” - deyərək Rafiq Dəmirçalov qeyd etmişdi.

Dəmirçalov qeyd etmişdi: “Bax belə şeylərə görə mən onu “Milana” hospitalından qovdum. Sirus Qoçqanı ildə az qala neçə nəfəri bu günə qoyur”.

Sirus Qoçqanıni də dinləməyə, mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

□ E.HÜSEYNOV,
“Yeni Müsavat”

«Bakcell» şirkətinin dəstəyilə Bakıda M.A.P. beynəlxalq teatr festivalı keçiriləcək

YARAT Müasir İncəsənət Məkanı «Bakcell» şirkətinin tərəfdaşlığı ilə 10 - 20 oktyabr tarixlərində Bakı şəhərində 3-cü M.A.P. Beynəlxalq Teatr Festivalının keçiriləcəyini böyük məmnuniyyətlə elan edir.

M.A.P. Festivalı (Music, Art, Performance - terminlərin abreviaturası) tamaşaçı auditoriyalarına müasir teatr formalarının geniş spektrini araşdırmağa kömək etmək məqsədilə, teatr sənətinin fərqli formalarını bir araya gətirən ünsiyyət, təhsil, bilik və təcrübə mübadiləsi platformasıdır.

Əvvəlki iki buraxılışda olduğu kimi bu dəfə də festival şəhərin əsas teatr səhnələrini əhatə edəcək və auditoriyaları son bir neçə ildə rəğbət qazanmış ən cəsur və maraqlı tamaşalarla tanış edəcək. Proqrama dram, müasir rəqs, fiziki teatr və kukla tamaşalarından tutmuş Klounada və sirk elementlərinə malik musiqili tamaşalara qədər ən müxtəlif janr və istiqamətləri təmsil edən 18 tamaşa daxilidir.

Bu il festivalda Y. Vaxtanqov adına Dövlət Akademik Teatrı (Rusiya), “AXE” Mühəndis Teatrı (Rusiya), “Priyut komedianta” Teatrı (Rusiya), “Kukolnıy dom” Teatrı (Rusiya), Yeni Rıqa Teatrı (Latviya), Akademik Malıy Dram Teatrı - Avropa Teatrı (Rusiya), Devid Espinoza Kukla Teatrı (İspaniya), “OLE!” kollektivi (İspaniya / Böyük Britaniya), “WHS” Teatrı (Finlandiya), dünyaca məşhur “Kibbutz” Müasir Rəqs kollektivi (İsrail), “Sardegna” Teatrı (İtaliya), “Atelje” Teatrı (Rusiya), “Puppet Cinema” kollektivi (İsrail) və “Recirquel” şirkəti (Macarıstan) iştirak edəcək.

Festival rəsmi olaraq rejissor Kamran Şahmərda

“Dəli yığıncağı” tamaşası ilə açılacaq. Rejissor Azərbaycan ədəbiyyatının klassik nümayəndəsi Cəlil Məmmədquluzadənin eyniadlı pyesini yenidən nəzərdən keçirərək onu müasir cəmiyyət üçün aktual mövzuları vurğulayan yeni ifadə, musiqi və enerji ilə daha da zənginləşdirib. Lakin festivalın ilk qaranquşları hələ sentyabrın əvvəlindən qanad açacaq və Bakı tamaşaçılarına əfsanəvi Y.Vaxtanqov adına Dövlət Akademik Teatrının 3 tamaşasını izləmək imkanı verəcək. Rimas Tuminaşın “Yevgeni Onegin” tamaşası artıq bütün dünyada tənqidçi və tamaşaçıların rəğbətini qazanıb. Bakı auditoriyası tamaşanın sənətinə izləyəcək. Vaxtanqovçılar daha iki tamaşanı - “Medeya” (baş rolda Yuliya Rutberq) və “Lanqstun harayı” Rus Dram teatrında göstərəcəklər.

Məşhur Lev Dodinin quruluşunda, füsunkar Kseniya Rappoportun Yelena Andreyevna rolunu ifa etdiyi “Vanya dayı” tamaşası da teatrsevərlərə Rus Dram Teatrının səhnəsində təqdim ediləcək. Sankt-Peterburqun “Priyut komedianta” Teatrı həyatın mənasını axtarmaqdan və həyatdan sevinc duya bilməkdən bəhs edən “Podolskdan olan adam” pyesini Azərbaycanca gətirəcək. Dmitri Danilovun bu əsəri bir neçə dəfə səhnələşdirilib və 2018-ci ildə “dramaturqun işinə görə” “Qızıl Maska” mükafatına layiq görülüb.

Yeni Rıqa Teatrı proqrama tamaşaçıların sevgi ilə qarşıladığı yazıçı Tatyana Tolstayanın “Sonya” pyesi ilə daxil olur. Tamaşanı “Yeni teatr əhəmiyyəti” nominasiyasında Avropanın Ali Teatr mükafatının laureatı, məşhur latviyalı rejissor Alvis Hermanis səhnə-

ləşdirib.

M.A.P. Festivalı həmişəki kimi gənc aktyorlar, rejissorlar və dramaturqların biliklərini paylaşdığı və daha təcrübəli həmkarlarının təcrübəsindən öyrəndiyi təhsil platforması statusunu saxlayır. Festival proqramında onun qonaqlarının təqdimatı ilə çox sayda mühazirə və ustad sinifləri yer alacaq. Bu haqda daha ətraflı məlumat tezliklə festivalın saytından əldə etmək olar.

Azərbaycanın ilk mobil operatoru və ən sürətli mobil internet provayderi olan «Bakcell», artıq üçüncü ildir ki, M.A.P. Festivalının baş sponsoru və əsas tərəfdaşdır. «Bakcell» Azərbaycanda mədəniyyətin və incəsənətin inkişafına, gənc nəsil arasına daxil etməyi və onların təbliğinə töhfə vermək üçün əlindən gələni edir.

M.A.P. Festivalının açılış festivalını keçirdiyi 3 il ərzində səhnələşdirilmiş bütün tamaşaların afişalarının sergisi ilə müşayiət olunacaq. Beləliklə, YARAT Mərkəzinin qonaqları hələ tamaşaçı zalına daxil olmadan öncə festivalın tarixinin ən parlaq anları ilə tanış olmaq imkanı əldə edəcək.

“Mənim üçün teatr həmişə öyrənməyə çalışdığım ecazkar bir məkan olub. Bura aktyor və tamaşaçının birlik-

də yaşadığı, bir-birini dərinləndirən hiss etdiyi və hər birinin öz yolunu seçdiyi yerdir. Bəzən mənim teatrim səhnədəki aktyorların səhrli qüvvələrini oyaatmaq üçün ziddiyyətli və mübaligəli ola bilər. Mənim üçün ideal teatr Yeji Qrotovski və Antonen Arto ənənələrində olan teatrdır. Mixail Çexovun və Yeji Qrotovskinin aktyor işinin psixofiziki prosesinin və onların daxili enerjiləri ilə işləmək qabiliyyətinin inkişaf etdirilməsinə yönəlmiş teatr sistemləri də mənə çox yaxındır.

Sərhədsiz teatr - mən M.A.P. Festivalının konsepsiyasına bununla töhfə vermək istəyirəm. Bu, teatr körpüsünün köməyi ilə sərhədləri aradan qaldıran, mədəniyyətləri birləşdirən və bir-birini qarşıqlıq hiss edən insanları bir araya gətirən bir festivaldır.

Biz teatr istiqamətləri arasındakı sərhədləri silərək klounadadan və fiziki teatrdan opera, balet və audiovizual ifalara qədər ifa sənətinin bütün növlərini əhatə edən, fərqli parlaq rənglərdən ibarət festival palitrasını nümayiş etdirmək istəyirik. Bununla biz teatr aləminin müasir tendensiyalarını nəzərə alaraq Azərbaycan tamaşaçısını yeni ideyalarla təəccübləndirmək və onlara müxtəlif teatr növləri arasında seçim etmək imkanı vermək arzusundayıq.

Festivalımızın əsas məqsədi sizə sevimli teatr janrını seçmək imkanı verməkdir.

Məhz Bakı şəhəri öz gözəl infrastruktur, çoxsaylı teatr və muzeyləri, park və bulvarları ilə festivalımızın baş qəhrəmanıdır.

Mən əminəm ki, teatr cəmiyyətin ruhu və güzgüsüdür. Mən “teatral millət” anlayışı ilə qəti şəkildə razı deyiləm. Teatr ümumbəşər hadisədir, sintetik dilə malikdir və hər xalqa xitab edir. Bizim teatr irsimizə gəldikdə isə, bu, əsrlərin dərinliyinə uzanan köklərə malik ənənəvi meydan teatridir. Bu ənənələri hələ də Novruz bayramında yada salırıq.

Biz dünyaya opera sənətinin xüsusi istiqamətini - mu-

ğamı bəxş etmişik və bununla teatr aləminə öz töhfəmizi verib onu zənginləşdirmişik. Biz teatrı sevirik, onu anlayırıq. Teatra getməyimizlə və teatr həyatında iştirak etməyimizlə ona dəstək olmaq vaxtı gəlib çatıb. Siz teatrı sevmə bilirsiniz, ona nifrət də edə bilərsiniz, lakin heç vaxt ona qarşı laqeyd qalmayın.

Mən bilik və təcrübəmi Azərbaycan tamaşaçı auditoriyası ilə paylaşmaq imkanını mənə qazandırdıqları üçün YARAT Müasir İncəsənət Məkanına və şəxsən Aida Mahmudovaya ürəkdən minnətdaram.

M.A.R sizin teatr bayramınızdır. Xoş gəlmisiniz!” (Kamran Şahmərda, M.A.R. Festivalının bədii rəhbəri).

5 milyon dollarlıq ev dələduzluğu

5 milyon dollarlıq dələduzluqda ittiham olunan şəxslər növbəti dəfə məhkəmə önünə çıxarılıb. Musavat.com xəbər verir ki, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində külli miqdarda dələduzluqda təqsirləndirilən 1981-ci il təvəllüdü Faiq Məmmədov və 1984-cü il təvəllüdü Fuad Bayramovun cinayət işi üzrə məhkəmə iclası keçirilib.

Hakim Mahmud Ağalarovun sədrliyi ilə keçirilən məhkəmənin hazırlıq iclasının davamında zərərçəkmişlərin məhkəmə mülki iddia ilə müraciət etdikləri elan edilib.

Məlum olub ki, zərərçəkmişlərin hər birinin məhkəməyə mülki iddiası daxil olub.

Daha sonra təqsirləndirilən Faiq Məmmədov məhkəmədən söz istəyib. Bildirib ki, onun özü də zərərçəkmişdir. Belə ki, o da digər təqsirləndirilən Fuad Bayramovun əməllərindən zərər çəkdiyini deyib. Faiq Məmmədov məhkəməyə mülki iddia təqdim edib.

Faiq Məmmədovun vəkili isə vəsatət verərək bildirib ki, iş üzrə zərərçəkmişlər müdafiə etdiyi şəxsədən şikayətçi deyil və onlarla bənişq əldə edilib. Vəkil müdafiə etdiyi şəxs barəsində cinayət işinə xitam verilməsini istəyib.

Digər təqsirləndirilən Fuad Bayramovun vəkili vəsatətlərlə tanış olmaq üçün məhkəmədən vaxt istəyib.

İttihama görə hər iki şəxs “MƏK-AN” MTK-nın rəhbər şəxsləri olub.

Belə ki, Fuad Bayramov “MƏK-AN” MTK-nın təsisçisi, Faiq Məmmədov isə şirkətin vəzifəli şəxsi olan zaman bina tikintisi və təchizat işləri ilə məşğul olan zaman ümumilikdə 44 vətəndaşa qarşı 5 milyon dollarlıq dələduzluq edib.

Daha əvvəl Faiq Məmmədov mətbuatda açıqlamasında bildirib ki, Fuad Bayramovun maliyyə fırıldaqçısının qurbanı olub.

Qeyd edək ki, adı çəkilən şirkətin rəhbər şəxsləri olan Məmmədov və Bayramov eyni mənzilli bir neçə nəfərə satmaqda ittiham ediliblər.

Onlara qarşı dələduzluq, yeni etibardan sui-istifadə etmə və ya aldatma yolu ilə özgenin əmlakını ələ keçirmə və ya əmlak hüquqlarını əldə etmə, qabaqcadan əlbir olan bir qrup şəxs tərəfindən törədildikdə, təkrar törədildikdə, şəxs tərəfindən öz qulluq mövqeyindən istifadə etməklə törədildikdə maddələri ilə ittiham edilir.

□ İkinci MURADOV,
Musavat.com

Cümə günü-sentyabrın 6-da futbol üzrə Azərbaycan milli komandası "Avro-2020"nin seçmə mərhələsi çərçivəsində səfərdə Uels millisi ilə qarşılaşacaq. Bu, milli komandamızın Uelslə yeddinci sınağıdır.

Bu komandalar ilk dəfə 2002-ci ildə Avropa çempionatının seçmə mərhələsində qarşılaşıblar və Azərbaycan rəqibə Bakıda 0:2, Kardifdə isə 0:4 udubuz.

2004-cü ildə isə Dünya Çempionatının seçmə mərhələsində bu komandalar yenə rəqib olub. Azərbaycan Bakıda Uelslə 1:1 edib, rəqib meydana isə 0:2 udubuz.

2008-ci ildə Dünya Çempionatının seçmə mərhələsində bu komandalar yenidən bir qrupda mübarizə aparıb. Uels hər iki oyunda 1:0 hesablı qələbə qazanıb.

Bu, rəqiblərin yeddinci qarşılaşmasıdır və Azərbaycanın, təəssüf ki, yenə də hansısa şansı yoxdur.

***

Qurban Qurbanovun istefasından sonra milli komandanın oyununa şəxsən mənim heç bir marağım qalmayıb. Millinin yeni hesab olunan baş məşqçisi Nikola Yurçeviç Azərbaycana gələndə qədər cəmi bir dəfə baş məşqçi kimi çalışıb. Uğursuz nəticələrə görə, Zaqreb "Dinamo"su 2 ay, yeni cəmi 11 oyundan sonra onunla yollarını ayırıb.

Onun rəhbərlik etdiyi milli Xorvatiyaya rəqib meydana 1:2, sonra isə Bakıda Macarıstana 1:3 hesabı ilə məğlub olub. İyunun 11-i keçirilən növbəti oyunda isə milli komanda Bakıda özünü rüsvay edib. Slovakiya ilə qarşılaşan Azərbaycan millisi 1:5 hesabı ilə məğlub olub.

Xəbərlərə görə, bu biabırçı hesabdan sonra stadionda azarkeşlər "istefa" şüarları səsləndiriblər, nəticədə... 26 nəfər saxlanılaraq polisə aparılıb. Səhəri gün AFFA-nın İcraiyyə Komitəsinin təcili toplantısı keçirilib. AFFA-nın rəsmi saytında verilən məlumata görə, Azərbaycan milli komandasının baş məşqçisi Nikola Yurçeviçin də dəvət olunduğu iclasda millinin uğursuz nəticələri müzakirə olunub. İcraiyyə Komitəsinin ümumi rəyi belə olub ki, Azərbaycan milli komandasına dəvət olunan futbolçular üzrlərinə düşən məsuliyyəti dərk etməli, bütün oyunlarda var gücləri ilə mübarizə aparmalı, heç bir halda imkanlarından aşağı səviyyədə çıxış etməməlidirlər. Yeni əsas məsuliyyəti komandanın üzərinə qoyublar.

Azərbaycan millisinin niyə bu gündə olmasının səbəbləri haqda uzun-uzadı danışmağa gerek yoxdur. Qurban Qurbanov "üçbaşı əjdaha" olsaydı belə, millini bir yerə, çətin ki, çıxaraydı. Bəli, irəliləyiş vardı, bəzi uğurlar nəzərə çarpırdı. Amma Yurçeviç onları da bada vermiş kimi görünür və bu durum onu qətiyyətlə narahat etmir. İllərdir Azərbaycan millisini rəhbərlik edən əcnəbilər "Tutar qatıq, tutmaz ayrı" prinsipini işləyirlər. Və Bakıdan onlar yaxşı para tutsalar da, milli abırlı bir yeri tutmur.

Fəqət qol vura bilmir. Son iki turda isə onu ehtiyat oyunçular skamyasından tərpətmirlər.

Son turda Dmitri Nazarovun da başına iş gəlib. "Holştayn"la görüşdə penaltını qaçıb. Millimizin yarımmüdafiəçisi saytalla-

yişib, klubuma daha güclü halda qayıdacağam".

Yığmamızın üzvü Pavel Paşayevin şərəfini qoruduğu "Aleksandriya" Ukrayna Premyer Liqasında növbəti oyuna çıxıb. Onun klubu da doğma mey-

Milli komandanın payız sınağı və ya "Tutar qatıq, tutmaz ayrı" məsəli..

Milli komanda İslandiya kimi olar! Himni futbolçular bütün stadionla birgə oxuyanda adamın tükləri qabarıq, sonra da baxırsan ki, meydana ürəklərini qoyurlar...

Braziliyalı gəlir milliyyə xeyri yox, alman gəlir çifayda, bosniyalı gəlir irəliləyiş yox... Milli komanda bəs necə olar? Məncə, İslandiya kimi! Himni futbolçular bütün stadionla birgə oxuyanda adamın tükləri qabarıq. Sonra da baxırsan ki, meydana ürəklərini qoyurlar ... Uduzanda da alqışa layiqdirlər. Milli komanda, bəli, milli olmalıdır. Qurban sonra Azərbaycanda yenə layiqli məşqçilər tapmaq olardı. Milli məşqçi. Üreyi himn çalınanda döyünən məşqçi. O cümlədən də ele oyunçular...Prinsip bunun üz-

rində qurulmalı, ilk addım bu olmalıdır. Biz isə hələ də Avropanın ortabab millilərinə biabırçı hesabla uduzuruq...

***

Yurçeviç indi bu millini Uelsə aparır. Bir neçə gün əvvəl 53 yaşlı mütəxəssis Uels və Xorvatiya milliləri ilə oyun üçün yığmaya cəlb edə biləcəyi futbolçular barədə danışdı: "Hər şey ola bilər. Millidə "Neftçi"nin üzvləri var. Belə oyunçuların yenə dəvət almaq şansları var".

Xorvatiyalı məşqçi millinin siyahısını tərtib etmək üçün köməkçisi ilə müzakirə aparaca-

ğını söyləyib: "Bəzi futbolçular zədəlidir. Bədavi Hüseynov uzun müddət yaşıl meydanlardan kənar qalıb".

Yurçeviç Renat Dadaşovun İngiltərənin "Vulverhempton" klubu ilə müqavilə imzalamasına da münasibət bildirib: "Buna sevindim. Onun millidə necə çalışdığını görürəm. Dadaşovun Premyer Liqa klubuna keçməsi möhtəşəmdir. Yaxşı hücumçudur. İnanıram ki, icarəyə verildiyi Portuqaliya klubunda da yaxşı çıxış edəcək". Baş məşqçi hazırda Uels ilə matçı düşündüklərini vurğulayıb: "Rəqibin futbolçuları çox güclüdür".

***

Millidə əsas diqqət həmişə legionerlərə olub. Söhbət Rusiya Premyer Liqasında Moskva "Dinamo"sunda Ramil Şeydayevdən, Almaniya 2-ci Bundesliqasının "Aue Erzgebirge" klubundan Dmitri Nazarovdan, "Proysen Münster"dən (Almaniya) Rulfət Dadaşovdan, "Vulverhempton" dan Renat Dadaşovdan (İngiltərə) və Ukrayna "Oleksandriya"sından Pavel Paşayevdən gedir. Onların hər biri Azərbaycan çempionatından səviyyəli klub çempionatlarında iştirak edirlər. Digərlərin oyunlarını izləməyə telekommunikasiya imkan vermir, amma Rusiya çempionatından Şeydayevə azarkeşlik etmək imkanı var. Rusiya çempionatı çox futbol "bilicilərinin" ağız bürümələrinə baxmayaraq, bu mövsüm gərgin mübarizə vəd edir, maraqlı oyunlar olur...

Ramil Şeydayev "Kriya Sovetov"dan "Dinamo"ya böyük ümidlərlə gətirilmişdi. İnsafən qeyri-ənənəvi 99 nömrə ilə meydana çıxan Şeydayev dayanmadan işləyir, çalışır.

rın birinə açıqlamasında 11 metrlik cərimə zərbəsindən yararlanı bilmədiyi üçün üzüldüyünü deyib: "Bu uğursuzluq məni də məyus etdi. Peşəkar karyeramda ilk dəfədir ki, penaltını qola çevirə bilmərəm". Qeyd edək ki, Nazarov buna qədər klubunda 9 penalti yerinə yetirib və hamısı qol olub.

Nazarov "Avro-2020"nin seçmə mərhələsində Uels və Xorvatiya ilə keçiriləcək görüşlər üçün Azərbaycan millisinə dəvət almasına sevindiğini də əlavə edib: "Milliyə dəvət aldığı üçün şadam. Vəziyyəti də-

danda "Desna" ilə qarşılaşıb və 0:3 hesabı ilə udubuz. Yeni legionerlər bu cür qansıq əhvali-ruhiyyədə milliyyə gəlirlər...

***

Uelslə oyunda Azərbaycan yığmasından nəticə gözləməyə dəyərmə? Son üç oyun bu sualın cavabını verir. Qapımızdan 10 top buraxıb, üç dəfə fərqlənmişik. Uels güclü komandadır və qapımıza çox top vurmaq istəyəcəklər. Yeddinci sınaqdan barı abırlı hesabla çıxsaydıq...

□ **Orxan ƏLİYEV,**
"Yeni Müsavat"

